„ *man. c.* 22. qui addit, nequidem Epiſcopum peccare mortaliter, ordinando non confirmatum, aut ſi ipſe non confirmatus ordinet. V. Regin. *l.* 28. *c.* 3.

„ Reſp. II. Circa cæremonias Confirmationis, ſcienda ſunt ſequentia.

„ I. Etſi ſervandi ſunt ritus in Pontificali præſcripti, peccetque graviter Epiſcopus, ſi confirmet ſine pluviali, mitra, vel pedo, uti & ſi Ordines ſacros conferat, cum ſolis indumentis Miſſæ, Dian. *p.* 7. *t.* 10. *R.* 31. non tamen ſemper erit mortalis alicujus omiſſio, v. g. alapæ, aut cerei. Poteſt autem conferri loco quovis decenti, etiam extra Eccleſiam; & a prandio non jejunis, omni anni tempore.

„ II. Sub gravi culpa, ut docet Nav. *man. c.* 22. ex communi requiritur Patrinus: iſque unus tantum (licet *Tol.* duos admittat) qui ſi confirmatus non ſit, peccet graviter ſecundum communem (*Eſcob.* tamen ex *Con.* docet, non eſſe mortale) quod probabile eſſe docet Quintan. *t.* 2. *ſ.* 7. imo nullum, ſi fiat in neceſſitate, & non contrahit cognationem, ut docent Sanch. Suar. contra Silv. Sa, & alios. Debetque eſſe diverſus a Patrino Baptiſmi, ſaltem extra neceſſitate (licet cum Bon. & *Hurt.* id neget Quint. *ſ.* 7. & 12. & ſecus facientem non peccare mortaliter, dicat Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 21.) & non Monachus (niſi factus Epiſcopus.) Admitti tamen, & illos & Moniales poſſe ſine culpa, docet idem Quint. *ſ.* 18. niſi eorum Religione ſit prohibitum, eo autem nomine non excludi Mendicantes notant Con. & alii quinque cum Dian. *p.* 9. *t.* 6. *R.* 32. Nec refert, ſecluſa conſuetudine, num vir ſit, aut femina. Neque etiam contrahit obligationem inſtruendi confirmatum, ſed tantum cognationem ſpiritualem cum eo, & ejus parentibus, dummodo eum tangat.

„ III. *Frons* confirmati obliganda eſt faſcia linea, cruce notata, geſtanda uno, tribus vel ſeptem diebus, pro conſuetudine, illota interim fronte. Poteſt etiam, ſi ratio ſubſit, ſtatim auferri, & frons ablui, ipſa autem comburi, vel honeſte aſſervari debet, nec ad profanos uſus adhiberi, propter contactum chriſmatis; neque ſolvens illam, contrahit cognationem. V. Præp. *in* 3. *p. q.* 2. *a.* 12.

„ IV. Parochos teneri in librum referre nomina confirmatorum, & Patrinorum ſuæ Parochiæ (eamque curam ad Epiſcopos etiam pertinere) tum propter ſciendam cognationem ſpiritualem, tum propter Ordines ſuſcipiendos, docet Quint. *ſ.* 11. ex Barboſa &c. ac denique licere mutare nomen in Confirmatione, *ibid. ſ.* 10.

ADDENDA.

395 Q*uæſt.* 72. *Quid præterea notandum ſit circa neceſſitatem, & cæremonias Confirmationis?* R. ſeqq.

§. 1. Fuiſſe olim præceptum Eccleſiaſticum, ut ſuſciperetur Confirmatio, colligit Dic. hic *n.* 105. ex variis Conciliis, ex dictis SS. PP. recte autem docet *dub.* 10. cum communi, per deſuetudinem nunc deſiiſſe illud præceptum, (1) motivum tamen magnum non negligendi Confirmationem eſt, quod multum per illam roboretur fides, & augeatur gratia: ſententia enim communis habet cum S. Th. Dian. *p.* 4. *t.* 4. *R.* 50. Averſ. *q.* 72. *ſ.* 4. §. *Tertio*, Dicaſt. *n.* 83. per Confirmationem, ſecundum ſe, conferri majorem gratiam, quam per ipſum Baptiſmum, quamvis Baptiſmus præ Confirmatione habeat privilegium remittendi pœnam peccatis debitam.

* (1) *Aliter ſentit Lambertinus, nunc Benedictus XIV. Inſtit. VI. ſeu* T. 1. Edictorum Bononienſium Edicto 6. n. 10. *negatque cum pluribus recentioribus, quos citat Concina* T. 8. *Th. Chr. p.* 227., *hoc præceptum deſiiſſe; & vere ut dicam, Concinianis tamen declamationibus prætermiſſis, non auderem ipſe hanc deſuetudinem defendere, nulla enim illius veſtigia in Eccleſiaſtica hiſtoria, nulla in Conciliaribus decretis reperio, atque adeo oppoſitæ conſuetudinis, vigentiſque præcepti argumenta mihi occurrunt.*

396 §. 2. Ubi facile non habetur Patrinus, poteſt omitti, ſecundum Gob. *t.* 2. *n.* 780. Alii tamen melius ſuadent, ut unus tunc ſit plurium Patrinus, Gob. *n.* 786. poſſe enim unum etiam eadem die eſſe Patrinum plurium, recte docet Barboſa.

397 §. 3. Patrinum Confirmationis deſignant Parentes, vel in eorum defectu Epiſcopus, Gob. *n.* 788. Poteſtque Clericus in Confirmatione eſſe Patrinus; item Monachus reſpectu alterius Monaci, Barboſ. Caſtrop. Jordan. Quintanad. Gob. *n.* 783. Imo Dicaſt. *n.* 145. credit Religioſos Mendicantes etiam reſpectu externorum poſſe hic facilius eſſe Patrinus, eo quod non ſit obligatio inſtruendi, uti docent etiam Suar. & alii: ſed Synodus Colon. ſub Max. Henr. *de Confirmat. c.* 3. §. 2. *pag.* 64. prohibet illos eſſe Patrinos, aſſerens eſſe obligationem inſtruendi; in quo conſentit Averſ. *ſ.* 5. §. *Denique*, ſi confirmandus non ſit inſtructus, & deſit alius, a quo inſtruatur.

398 §. 4. Confirmans poteſt per alium nomine ſuo aſſiſtentem, eſſe Patrinus illius, quem confirmat, uti a pari dictum eſt de Baptiſmo *n.* 353. & ſi aliqua cauſa ſubſit, poteſt idem eſſe in Confirmatione Patrinus, qui fuit in Baptiſmo, alias deberet eſſe diverſus, uti habet *Syn. Colon.* §. 1. ut ſic cura, & inſtructio confirmati pertineat ad plures.

399 §. 5. Hic Patrinus debet ſecundum uſum Eccleſiæ, & ritum Pontificalis Romani eſſe ejuſdem ſexus, cujus eſt confirmandus, *Averſa* §. *In*, & ita etiam ſtatuit *Syn. Colon.* §. 3. addens, ut etiam non ſit minor ætate, quia indecorum eſt, ſi minor majorem monendo, vel corripiendo Patris vices obeat: Mandatque eadem Synodus §. 5. ut Patrinus, & Confirmandus non accedant induti armis, quod merito ubique eſt obſervandum.

400 §. 6. Quamvis multi probabiliter dicant non contrahi cognationem, ſi aſſiſtat non confirmatus, tamen oppoſitum etiam valde probabile eſt, ſi enim confirmans non confirmatus contrahat, cur non aſſiſtens? *Nec obſtat*, quod *Canon.* dicat illum, qui confirmatus non eſt, non poſſe alium ſuſcipere, *nam* To non poſſe ſæpe denotat tantum prohibitionem, quod enim illicitum eſt, dicitur moraliter fieri non poſſe, uti cum aliis multis Averſa *ſ.* 5. §. *Non*, qui tamen male addit, infidelem, ſi aſſiſtat, poſtea ſuſcepto Baptiſmo habiturum cognationem, hoc enim manet rejectum ex dictis a *n.* 368.

§. 7. Cæremonia illa, ut confirmati non exeant templo, priuſquam acceperint communem benedictionem ab Epiſcopo, non obſervatur, quando eſt tantus accurſus, ut alii aliis ſuccedere debeant, Laym. *l.* 5. *t.* 3. *c.* 7. Caſtr. *t.* 20. *p.* 10. *n.* 12. Gob. *ſupra*.

401 §. 8. Cæremonias, quæ antecedunt, comitantur, & ſequuntur Confirmationem, accurate referunt, & explicant Bellarm. *de Confirm. c.* 13. Caſtr. *p.* 10. Scouville *in Catechiſmo, de Confirm. a q.* 35. qui videri poſſunt.

402 Denique etiam hic merito debent Parochi populum monere, 1. Quod Confirmatio iterari non poſſit (ſi tamen iteretur, quamvis peccetur mortaliter, tamen non incurritur irregularitas, quia jus hoc ſtatuit tantum in Baptiſmo) 2. Quod contrahatur cognatio ſpiritualis: unde ſi Parochus, habere non poſſit, & in librum referre nomina confirmatorum parentum, & Patrinorum, ſaltem dum ineuntur Matrimonia, tenetur inquirere, & attendere, an contrahentes fortaſſe non impediantur cognatione ſpirituali hic vel in Baptiſmo contracta.

TRACTATUS III.

De Euchariſtia.

CAPUT PRIMUM.

De eſſentia Euchariſtiæ.

DUBIUM I.

Quid ſit Euchariſtia?

403 „ Reſp. Eſt Sacramentum Corporis, & Sanguinis Chriſti, ſub ſpeciebus panis, & vini, ad ſpiritualem animæ refectionem divinitus inſtitutum. Ita comm. Schol. *Unde reſolves ſeqq.*

„ I. Tam ſpecies conſecratæ, quam Corpus, & Sanguis Chriſti, intrinſece & eſſentialiter conſtituunt hoc Sacramentum, ideoque falſum eſt, quod docuit Valdenſis, Corpus, & Sanguinem Chriſti eſſe totum Sacramentum. Ratio eſt, tum quia Trid. docet Corpus & Sanguinem contineri hoc Sacramento: tum quia, quatenus continetur, non eſt ſenſibile. Item falſum eſt, quod docent *Marſilius & Sotus*, ſolas ſpecies conſtituere hoc Sacramentum: tum quia Euchariſtia eſt cibus cœleſtis, tum quia adorari debet latria, ut docet Trid.

„ II. Uſus, ſive ſumptio Euchariſtiæ, non eſt proprie ipſum Sacramentum, neque aliud Sacramentum ab eo diſtinctum, ut vult Gabriel; nec pars illius, ſive eſſentialis, vel integralis, ut Aureolus, ſed tantum applicatio, ſive conditio, ut Sacramentum operetur.

„ III. Etſi quælibet ſpecies, imo quævis pars ſpeciei, ſit integrum, & eſſentialiter perfectum Sacramentum; ideoque Sacramentum Euchariſtiæ, ſub ſpeciebus panis, & vini phyſice, & materialiter ſpecie differat: moraliter tamen, & in ratione Sacramenti, eſt unum ſpecie infima Sacramentum; tum quia eſt unum ſignum rei ſacræ; tum quia ordinatur ad unum ſpecie infima finem, V. S. Th. *q.* 73. *a.* 2.

„ IV. Etſi phyſice loquendo, tot ſint numero Sacramenta, quot numero ſpecies, vel etiam partes ſpecierum, moraliter tamen unum numero Sacramentum eſt, quod per modum unius proponitur, & ſumitur, quia ad unum finem, ſcilicet unam refectionem ſpiritualem, refertur.

„ V. Hoſtiæ in diverſis altaribus, recte concipiuntur, ut diſtincta Sacramenta; contra vero, ſi Sacerdos unam hoſtiam in plures partes dividat; vel plures hoſtias ſimul ſumat (eadem eſt ratio plurium ſpecierum diverſæ rationis) non ideo dicitur accepiſſe plura numero Sacramenta.

ADDENDA.

404 Q*uæſt.* 73. *Quid notandum ſit circa nomina Euchariſtiæ?* Reſp. Euchariſtia dicitur a Græco εὐχαριστῶ, gratia, εὐχαριστία gratia optima, vel gratiarum actio. Varia illius nomina recenſet Suar. *hic Comment. ad q.* 73. *a.* 4. omnium autem copioſiſſime congeſſit Theophylus Rayn. *t.* 6. *tr.* 1. *cui titulus*, *Candelabrum ſanctum ſeptiluſtræ*, ubi tota ſectione quinta *a pag.* 191. per alphabeti ordinem inſtituit longum onomaſticon ejuſmodi nominum & titulorum. Præcipua nomina ſunt. 1. *Synaxis*, ſive *Communio*, quia per ipſam communicamus cum Chriſto, participantes ejus Divinitatem, & humanitatem. 2. *Panis*, quia animam nutrit. 3. *Convivium*, quia animam ſatiat. 4. *Cœna Dominica*, quia Chriſtus veſpere inſtituit. 5. *Venerabile*, quia eſt Sacramentum inter reliqua digniſſimum. 6. *Sacrificium*, *hoſtia*, *victima*, quia offertur Deo. 7. *Memoriale paſſionis*, quia fit in commemorationem Chriſti paſſi. 8. *Viaticum*, quia per eam præparamur ad viam ex hac in æternam vitam.

405 *Q.* 74. *Quænam in Eccleſia exortæ ſint hæreſes circa Sacramentum Euchariſtiæ?* R. eſſe prope innumeras, ſed præcipue ſunt ſeqq.

1. Aliqui negarunt Euchariſtiam eſſe Sacramentum, volentes vel nullum, vel ſolum Baptiſmum eſſe Sacramentum, uti habet Dicaſt. *d.* 1. *n.* 5. Et *Ubiquiſtæ* etiam reipſa tollebant hoc Sacramentum, dicendo Chriſtum eſſe ubique, uti recte Bellarm. *l.* 3. *c.* 17. contra quos fuſiſſime agit Valent. *ſect.* 3. *in Controv. Ubiquitaria*. Damnantur autem illi omnes a variis Conciliis apud Arr. *d.* 28. *n.* 2. noviſſime a Trid. *ſeſſ.* 7. *de Sacram. in genere*, *Canon.* 1. & *ſeſſ.* 13. per omnia capita, & Canones. Neque Sacramentum eſſe negarunt Lutherus, vel Calvinus, imo nec Mahomet, teſte Lugo *d.* 1. *n.* 1. qui hoc ſolum culpat, quod Chriſtiani, cum credant Chriſtum eſſe Deum, nihilominus eum devorent; ſed damnatur in ſupradictis Conciliis, quæ definiunt Chriſtum recte, & utiliter ſumi a fidelibus.

2. *Sacramentarii* dixerunt in hoc conſiſtere totam rationem

Sacra-

Sacramenti, quod Chriſtus inſtituiſſet panem, & vinum tanquam ſymbola Corporis, & Sanguinis ſui, de cetero Chriſtum nullibi eſſe præſentem niſi in cœlo: ſed damnantur, uti alii *n.* 9. referendi, & contra illos fuſiſſime diſputat Valent. *ſ.* 4.

406 3. *Cathariſtæ Manetis* diſcipuli docuerunt Euchariſtiam non poſſe ex pane confici; ſed damnantur a Concilio Florent. *p.* 1167. in Decreto unionis ſub Eugenio IV. quod incipit *Lætentur*.

4. *Græci & Armenii* dixerunt Euchariſtiam non eſſe conficiendam in Azymo, ſed in fermentato: Lutherani & Calviniſtæ dixerunt fermentatum eſſe convenientiorem: ſed damnantur a Florent. *ibidem*.

407 5. *Aquarii* docuerunt pro conſecratione Calicis non eſſe apponendum vinum, ſed ſolam aquam: ſed damnantur a Conc. Lateran. & Trid. *ſeſſ.* 13. *c.* 4. & *Can.* 2.

6. *Græci, & Armeni* putarunt pro conſecratione Calicis non eſſe apponendam aquam, ſed damnantur a Conc. Carthaginenſi III. & Florent. in Decreto unionis Armenorum.

408 7. *Waldenſes* dixerunt modum conſecrandi Eccleſiæ Romanæ non eſſe verum modum: ſed damnantur a *Florent.* ſupra.

8. Circa hæc quatuor verba conſecrationis, *Hoc eſt corpus meum*, refert Bellarm. *l.* 1. *c.* 8. ſuo tempore jam enatas fuiſſe ducentas erroneas expoſitiones, quas tamen reducit ad novem velut capitales; quarum tres fundantur in pronomine, *hoc*, duæ in verbo, *eſt*; tres in nomine, *Corpus*; una in pronomine *Meum*; quæ omnes damnatæ ſunt a variis Conc. ac eſſe Scripturæ contrarias prout Bellarm. *c.* 18.

409 9. Armeni, Berengarius, Wicleff, Calvinus & alii apud Bellarm. *c.* 1. dixerunt Chriſtum non eſſe vere, & realiter præſentem in Euchariſtia, ſed poſt alia Concil. quæ refert Averſ. *q.* 3. *ſ.* 1. §. *Conſtat*, damnantur a Trid. *ſeſſ.* 13. *Can.* 1. & 8.

10. Lutherus, Bucerus, & alii apud Bellarm. *l.* 4. *c.* 1. dixerunt Chriſtum non eſſe realiter præſentem, niſi in ſolo uſu, ſive ſumptione; ſed damnantur a Trident. *ibid. Can.* 4. 6. & 7.

11. *Wicleff*, Lutherus, & alii apud Averſ. *ſ.* 4. dixerunt non fieri tranſubſtantiationem, ſed poſt conſecrationem manere panem, & vinum cum Corpore, & Sanguine Chriſti: ſed damnantur in Conc. Conſtantienſi, & Trident. *Can.* 2. itemque in aliis apud Averſam §. *Secundo*.

12. Lutherus, & alii dixerunt, quamvis Chriſtus ſit præſens in Euchariſtia, tamen ibi non eſſe: ſed damnantur a Trid. *Can.* 6. poteſtque videri Averſ. *q.* 9. *ſ.* 3.

410 13. Meſſaliani, & Armeni docuerunt Euchariſtiam nec prodeſſe, nec obeſſe: ſed damnantur a Trid. *c.* 2. & *Can.* 5.

14. Græci putarunt Euchariſtiam habere majorem vim die Jovis Sancto, quam aliis diebus, ſed repugnat Florent. *in decr. de unione Græcor.*

411 15. Lutherus & alii apud Bellarm. *l.* 4. *c.* 17. tenuerunt Euchariſtiam a peccatore ſumi poſſe ſine Confeſſione, ſola fide prævia: ſed damnantur a Trid. *c.* 7. & *Can.* 11. Imo ab ipſomet Apoſtolo 1. *ad Corinth.* 11. *v.* 2. *Probet autem ſeipſum homo &c.* V. Bellarm. *c.* 18 & 19.

16. Quidam apud *Magiſtr. l.* 4. *ſent. diſt.* 19. dixerunt a peccatore non recipi Corpus Chriſti; ſed damnantur a Trid. *ſupra*.

17. Græci, Petrus Dreſenſis, Lutherus, & alii dixerunt Euchariſtiam ab omnibus eſſe ſumendam in utraque ſpecie: ſed damnantur a Conc. Conſtant. *ſeſſ.* 13. Baſileenſi *ſeſſ.* 31. Trid. *ſeſſ.* 21. *c.* 1. & 2. V. Averſam *q.* 8. *ſ.* 4.

412 18. Omnes fere horum temporum hæretici apud Bellarm. *de Miſſa l.* 1. *c.* 5. negant, Euchariſtiam habere rationem veram Sacrificii; & ſpecialiter non habere rationem Sacrificii propitiatorii, docuerunt alii hæretici, quos refert ibidem Bellarm. *l.* 2. *c.* 1. ſed damnantur in multis Conc. apud Averſam *q.* 11. *ſ.* 1. & Paſqualig. *de Sacrif. q.* 22. n. 2. noviſſime in Trid. *ſeſſ.* 22. *c.* 1. & *Can.* 1. 3. & 4.

19. Specialiter Miſſas privatas, aut in quibus ſolus Sacerdos communicat, aut ſi legantur lingua non vulgari, illicitas eſſe, docuerunt varii hæretici: ſed damnantur a Trid. *ſeſſ.* 22. *Can.* 8. & 9. itemque ab aliis Conc. apud Bellarm. *ſupra c.* 9.

20. Cæremonias Miſſæ eſſe inutiles, & vanas dicunt plerique Calviniſtæ: ſed damnantur a Trid. *ſupra a Can.* 7. omneſque eas cæremonias, & Orationes Miſſæ eſſe pias, antiquiſſimas, & veriſſimas, demonſtrat Bellarm. *ſupra c.* 14. & *ſeqq.*

413 21. Lutherus dicit omnes fideles poſſe conſecrare Euchariſtiam, & omnes hoc modo eſſe Sacerdotes, quamvis fieri non debeat, niſi a deputatis ad hoc, ut refert Bellarm. *l.* 4. *c.* 16. ſed damnantur a Conc. Nicæno, Arelatenſi, Lateran. Flor. apud Averſam *q.* 10. *ſ.* 1. & Bernal. *d.* 45. *n.* 4. noviſſime a Trid. *ſeſſ.* 23. *c.* 4.

414 *Q.* 75. *Quid præterea notandum ſit circa ſumptionem?* Reſp. ſeqq. §. 1. Dic. *d.* 1. *a n.* 36. docet, ſumptionem pertinere ad completam eſſentiam hujus Sacramenti: ſed loquendum eſt cum communi, quod Sacramentum totum ſit ante ſumptionem, & ſumptio ſit tantum applicatio, ſive conditio ad hoc, ut Sacramentum cauſet ſuum effectum, nam ita docent S. Th. *q.* 78. *a.* 1. *ad* 2. Scot. in 4. *d.* 8. *q.* 1. aliique communiſſime: & fundamentum eſt, quia *Conc. Florent.* in Decreto Eugenii IV. ad Armenos dicit, quod Sacerdos verbis conſecrationis conficiat Euchariſtiam, & Trid. *ſeſſ.* 13. *de Euch. Can.* 4. & 6. definit Chriſtum eſſe in Euchariſtia ante uſum: ergo etiam ante uſum eſt Euchariſtia: Addit *Can.* 7. Euchariſtiam aſſervari in Sacrario: ergo Euchariſtia eſt ſine uſu. *Ibid. c.* 2. docet Chriſtum voluiſſe hoc Sacramentum ſumi tanquam ſpiritualem animarum cibum: ergo diſtinguit hoc Sacramentum, tanquam ſpiritualem cibum a ſumptione, & ſicuti cibus eſt ante ſumptionem, ita etiam erit hoc Sacramentum.

Objic. Quamvis Extrema Unctio habeat ſe per modum medicinæ, tamen unctio, quæ eſt applicatio olei, eſt pars illius Sacramenti: ergo ſimiliter quamvis Euchariſtia habeat ſe per modum cibi, tamen ſumptio, quæ eſt applicatio, erit pars illius. R. n. conſ. diſparitas petenda eſt ex inſtitutione Chriſti, qui voluit Sacramentum Unctionis eſſe medicinam tranſeuntem, ideoque aſſumpſit Unctionem tanquam inſtrumentum cauſandæ gratiæ. E contra voluit Euchariſtiam eſſe cibum permanentem; hinc non fuit opus ſumptionem illius aſſumi tanquam inſtrumentum cauſandæ gratiæ, hoc autem ita voluiſſe Chriſtum colligimus tum ex auctoritate, & communi ſenſu Theologorum, qui paſſim dicunt, Unctionem eſſe materiam proximam, & partem illius Sacramenti, ponique nomine Chriſti; tum etiam ex ratione, quia ſola unctione non poſita non eſſet illud Sacramentum, quia forma eſſet falſa. E contra Theologi ſumptionem non vocant materiam, vel partem Euchariſtiæ, neque illa ponitur nomine Chriſti, & illa non poſita manet forma vera, ac poſitum eſt Sacramentum Euchariſtiæ: Ergo nulla eſt paritas. Congruentiam aliam inſinuat S. Th. *q.* 73. *a.* 1. *ad* 3. quia cum Chriſtus ipſe ſit in Euchariſtia, voluit hanc prærogativam ſibi tribuere, ut per ſe cauſaret gratiam, ſumptio autem eſſet tantum conditio: ſed in reliquis Sacramentis; quæ non continent tam nobilem materiam, voluit, ut etiam illorum uſus eſſet inſtrumentum cauſandæ gratiæ.

415 §. 2. Ad ſumptionem, qua poſita cauſatur gratia, non ſufficit Euchariſtiam accipere in os, uti putavit Becan. imo nec trajicere per certam partem faucium, uti putavit Suarez & favet Buſemb. *n.* 469. referendus: ſed neceſſarium eſt, ut aliqua pars ſpecierum phyſice tangat, & ita recipiatur in ſtomacho tanquam inſtrumento primario nutritionis, ut facile inde revocari non poſſit, uti recte Lug. *d.* 12. *n.* 40. Eſcob. *l.* 20. *n.* 473. Compt. *d.* 80. *ſ.* 1. *n.* 11. Gonet. *d.* 8. *n.* 32. Averſ. *q.* 7. *ſ.* 4. tum enim prius cenſetur hoc Sacramentum habere rationem ſymbolicam cibi, & potus ſpiritualis: conſequenter ſi quis tamdiu teneret hoſtiam in ore, uti diſſolveretur, aut ſi moreretur, antequam hoſtia deſcendiſſet ad ipſum ſtomachum, reipſa non communicaſſet, nec acciperet gratiam Sacramenti.

416 §. 3. Si Euchariſtia per miraculum ſine ſumptione poneretur in ſtomacho, Suar. *d.* 63. *ſ.* 7. Compt. Rayn. Gom. *n.* 24. & alii putant, non cauſandam ex opere operato gratiam, quia deeſſet manducatio, Chriſtus autem inſtituit hoc Sacramentum pro manducantibus. E contra Lugo *d.* 1. *n.* 115. Rhod. *d.* 1. *q.* 2. *ſ.* 1. §. 2. *ad* 3. & alii dicunt cauſandam gratiam, dummodo talis homo conſentiat in illam poſitionem Sacramenti exiſtentis intra ſe, nam debet eſſe illi voluntaria: refertque Lugo ex Salmerone exemplum de aliquo, qui cum præ debilitate non poſſet ſumere Euchariſtiam, quam ardentiſſime deſiderabat, pectore miraculoſe aperto eam excepit, utique cum effectu gratiæ, & ratio congruentiæ eſt, quia cibus naturalis ita miraculoſe poſitus in ſtomacho nutriret: ergo etiam dici poteſt, quod ſpiritualis ſic poſitus nutriat, & hoc forte innuit S. Cyprianus *in cærem. de cœna Dom.* his verbis: *Cibus hic verus, & ſincerus per ſpeciem, & Sacramentum tactu nos ſanctificat. Nec obſtat*, quod Joannis 6. *v.* 54. dicat Chriſtus, *Niſi manducaveritis*, &c. *nam Lugo* probabiliter reſpondet, his verbis tantum innui præceptum obligans ad ordinariam ſumptionem Euchariſtiæ.

DUBIUM II.

Quæ materia Euchariſtiæ?

417 „ Nota: Sicut in aliis Sacramentis eſt duplex materia, proxima, & remota, ita etiam hic, ſed ordine inverſo; nam in aliis materia remota eſt res permanens, proxima vero ejus uſus, qui tranſit: hic vero remota tranſit, & proxima manet, ſcilicet ſpecies panis, & vini. Quæritur ergo tantum de remota, illa ſcilicet, quæ facta conſecratione tranſit in Corpus, & Sanguinem Chriſti.

„ Reſp. Materia Euchariſtiæ eſt tantum panis, & vinum. Eſt de fide, & probatur ex inſtitutione Chriſti, Matth. 26. & Luc. 22. Et quidem utraque materia panis, & vinum, eſt ita neceſſaria ad hunc Sacramentum conficiendum, ut per ſe nunquam licite poſſit una conſecrari abſque alia, quod patet tum ex facto Chriſti, Luc. 22. tum ex Trid. *ſeſſ.* 22. *Unde reſolves*

„ I. Conſecratio utriuſque ſpeciei eſt juris divini, quia ratio Sacrificii, ſine quo non fit, exigit utramque.

„ II. Non licet alteram tantum ſpeciem conſecrare in neceſſitate etiam gravi, v. g. ut moribundo detur Viaticum, Suar. *&c. communis.*

„ III. Nec Pontifex in eo poteſt diſpenſare ullo caſu. Ita commun. Suar. 3. *p. d.* 55. *ſ.* 4. *&c.* contra quoſdam.

„ Dixi I. *per ſe*, quia per accidens, & præter intentionem, aliquando unam poſſe ſolam conſecrari abſque peccato, docet Tann. *d.* 5. *q.* 2. *dub.* 5. *n.* 27. dicitque eſſe communem, v. g. in his caſibus; 1. Si quis aquam, vel alium liquorem pro vino conſecraſſet, neque defectum intelligeret, niſi diu poſt, aut poſtquam advertiſſet, non poſſet haberi aliud vinum; vel quamvis haberet, non poſſet tamen illo uti ſine gravi ſcandalo, vel vitæ periculo. 2. Si poſt conſecratam hoſtiam ſubitum mortis periculum ab hoſtibus, vel incendio immineat, ſecluſo tamen ſcandalo, & contemptu fidei, Regin. *l.* 29. *c.* 4. 3. Si Sacerdos hoſtia conſecrata moriatur, vel animo deficiens, loquelam perdat, vel in amentiam incidat, nec ſi alius, qui poſſit Sacrificium perficere. Suar. Vaſq. &c. Si autem alius ſupplere, & Sacerdos infirmus Communionem ſuſcipere poteſt, debet hoſtia dividi, eique pars dari, Tamb. *de exped. Sacrif. l.* 2. *c.* 8.

„ Dixi II. *Licite*, quia valide alterutram tantum conſecrari, eſt certum: ut patet tum ex facto Chriſti, qui panem ante conſecravit; tum ex praxi Eccleſiæ, quæ Corpus ante Sanguinem proponit adorandum.

ADDENDA.

418 Q*uæſt.* 76. *An conveniens fuerit, materiam Euchariſtiæ eſſe panem, & vinum?* R. Affirmative cum S. Th. *q.* 74. *a.* 1. & Cath. Rom. *de Euch. c.* 3. *n.* 2. Congruentiæ ſunt. 1. Sicut aqua eſt aſſumpta ad Baptiſmum, quia illa apertiſſime ſignificabat ablutionem animæ, quam Chriſtus per Baptiſmum intendebat, ita cum Chriſtus per Euchariſtiam intenderet ſpiritualem refectionem, corroborationem, & exhilarationem animæ, aptiſſime illam inſtituit in pane, & vino, quibus homines communius reficiuntur, corroborantur, & exhilarantur. 2. Cum Chriſtus in Euchariſtia deberet eſſe permanens vita ſpiritualis animæ,

§. 1. Præceptum admiſcendi aquam eſt Eccleſiaſticum tantum, uti habet communis cum S. Th. Suar. Dicaſt. *d.* 2. *dub.* 8. Averſa *q.* 2. *ſ.* 6. contra *Alenſem*, *Hoſium*, *Valent. Henriq. nam Florent.* in Decret. Eugenii IV. ad Armenos, dicit eſſe juxta canonum præceptum, & Trid. *ſeſſ.* 22. *c.* 7. expreſſe dicit eſſe præceptum Eccleſiæ.

Objic. Florentinum dicit Chriſtum inſtituiſſe hoc Sacramentum in vino aqua permiſto. Similiter Conc. Aurelian. IV. dicit id eſſe a Chriſto inſtitutum: item Carth. III. dicit hanc eſſe Domini traditionem; denique Trid. Catechiſmus Rom. & SS. PP. apud Suar. *d.* 45. *ſ.* 2. dicunt Chriſtum reipſa etiam conſecraſſe vinum aqua miſtum: ergo ſicuti colligimus de neceſſitate Sacramenti eſſe vinum de vite, quia Chriſtus inſtituit, & conſecravit in vino de vite, ita debemus dicere de vino aqua miſto. R. n. conſ. nam tantum volunt præiviſſe ſuo exemplo, quando Euchariſtiam inſtituit, ſed non ideo inſtituit, ut non aliter fieret, nam etiam inſtituit in pane azymo, ideſt, inſtituens hoc Sacramentum uſus eſt pane azymo; item forte pro more illorum temporum inſtituit in vino calido, inquit Bernal. *d.* 28. *n.* 29. Denique inſtituit prius lotis pedibus diſcipulorum &c. ſed non ideo abſolute inſtituit aut præcepit, ut eſſet panis azymus, vel vinum calidum, vel ut prius laventur pedes. Itaque non ex eo præciſe colligimus aliquid eſſe ex inſtitutione, & præcepto Chriſti, quia Chriſtus illud fecit, ſed quia fecit, & aliunde, vel ex verbis Chriſti, vel ex auctoritate Eccleſiæ, aut Patrum Chriſti voluntatem declarantium, nobis conſtat tale fuiſſe Chriſti, non tantum conſilium, ſed præceptum.

438 §. 2. Quamvis hoc præceptum ſit Eccleſiaſticum tantum & conſequenter Eccleſia in eo diſpenſare poſſet, attamen nunquam diſpenſat, ſed potius a celebratione abſtinendum eſt, uti habent Suarez ſupra, & Sporer. *n.* 161. Imo Suarez *diſp.* 48. *ſ.* 2. dicit, ſi Sacerdos apud oblationem advertat aquam haberi non poſſe, debere abrumpere Miſſam: e contra tamen Bonæſp. *d.* 2. *n.* 42. putat in circumſtantia, qua quis, qui nunquam ſumpſiſſet Euchariſtiam, deberet decedere ſine Viatico, poſſe inchoari Miſſam, & conſecrationem utramque fieri ſine aqua.

439 §. 3. Circa quantitatem aquæ admiſcendæ, notat Lugo *diſp.* 4. *n.* 38. ſi quinta vel ſexta pars aquæ admiſceretur, non videri faciendum ſcrupulum, quod admittit Bernal. *n.* 44. pro locis calidis, ſed pro frigidis, ſi admiſceatur octava vel decima; attamen Gob. *t.* 3. *n.* 62. dicit etiam pro locis Germaniæ poſſe vino mediocri miſceri quintam partem, quia non eſt credibile vinum eſſe adeo debile, ut tam modica aqua corrumpatur, quod verum eſt, ſi vina ante non ſint nimium diluta ab œnopolis; unde tutius eſt parum affundere, inquit S. Th. *a.* 7. *in O. & ad* 1. addit ſufficere guttulam; dummodo ſit ſenſibilis, quando affunditur.

440 §. 4. Si miſtio aquæ omiſſa ſit, & ſuppleatur ante conſecrationem, repeti debet oblatio calicis, quia nihil conſecratur, niſi oblatum fuerit, aqua autem nullo modo oblata fuit.

441 *Q.* 81. *Quid agendum ſit, ſi dubitetur, an in Calice ſit acetum?* R. De hoc dicetur *l.* 6. *p.* 2. *n.* 546.

D U B I U M V.

442 *Quæ conditiones ad materiæ conſecrationem requirantur?*

,, RESp. I. Ad validam conſecrationem requiruntur duæ conditiones. I. Eſt, ut materia Sacerdoti conſecranti, moraliter & ſenſibiliter ſit præſens: Ita communiter; & eſt certum. Ratio petitur tum ex inſtitutione Chriſti, & verbis formæ, *Hoc*, & *Hic*, quæ non verificarentur, cum ſint demonſtrativa: tum ex perpetua Eccleſiæ praxi nunquam conſecrantis, vel etiam benedicentis res abſentes; tum etiam ratione Sacrificii, quod requirit hoſtiam præſentem. V. Bon. *d.* 4. *q.* 2. *p.* 6. Laym. *l.* 4. *t.* 14. *c.* 2. *Unde reſolves*

,, I. Valide conſecratur vinum in calice cooperto, vaſe vel cantharo clauſo; panis in caniſtro; hoſtiæ in ciborio, vel in cumulo ſub aliis latentes, aut aliter tectæ, v. g. ſub corporali, vel mappa, aut etiam in Miſſali, ut ex Suar. Henr. Con. docent Bon. contra Laym. (unde hoc poſtremum dubium videri poteſt; & ſaltem peccaret graviter, qui ſic tectas, aut latentes conſecraret.) Item valide conſecrantur hoſtiæ præſentes, a cæco, vel alio Sacerdote in tenebris. Ratio horum omnium eſt, quia ad præſentiam, & ſenſibilitatem non requiritur, ut materia videatur, vel tangetur, vel feriatur ſono verborum (unde communiter non probatur praxis eorum, qui os proxime admovent, ut halitum in calicem, & panem inſpirent) dummodo videri poſſit, ſive in ſe, ſive in alio, v. g. in ſuo toto, vel continente, vel vaſe ad illam continendam deſtinato. V. Bon. *p.* 5.

,, II. Invalide conſecratur. 1. Materia poſt parietem, aut poſt tergum poſita, vel clauſa in tabernaculo, ut docent Fill. Bon. *p.* 6. *& alii*. Ratio eſt, quia moraliter cenſetur abeſſe, cum non poſſit demonſtrari per To *hoc*, vel *hic*, neque paries habeat ſe ut continens, aut tegens. 2. Materia valde procul, v. g. 100. paſſibus diſtans, etſi videri poſſit. Ratio eſt eadem. Quanta autem propinquitas ſufficiat, dubium eſt, & ex morali prudentum judicio pendet. Henriq. *l.* 8. *c.* 34. docet 20. aut 30. paſſuum, quod Bon. *l. c.* & alii putant non eſſe certum. V. Schol. 3. Materia tam modica, ut ſenſu percipi non poſſit: tum quia non poteſt demonſtrari: tum quia Sacramentum debet eſſe ſignum ſenſibile. Ita Suar. Vaſq. & alii contra Sot. Henr. Quod intellige, ſi non ſit in toto, ſed extra illud, quia in toto etiam minimæ ejus particulæ conſecrantur, ut conſtat ex Trid. *ſeſſ.* 23. *c.* 3. & 4. Bon. *l. c.*

,, Secunda conditio, ut materia ſit certa, & a conſecrantis intentione, & in individuo determinata: eſt communis apud Bon. & alios, tum quia hoc requirunt pronomina *Hoc*, & *Hic*; tum quia actiones ſunt circa ſingularia, quæ debent eſſe certa, & determinata. V. Bon. *p.* 5. *Unde reſolves*

,, I. Invalide conſecraret, qui vellet tantum conſecrare tertiam, vel mediam hoſtiæ partem, eam non determinando, vel ex multis, v. g. viginti præſentibus, tantum quatuor aut quinque, nullas deſignando, quia non eſt ratio, cur una magis quam altera conſecraretur. Item, qui ex multis hoſtiis intenderet illas conſecrare, vel illas partes hoſtiarum aut vini, quas Deus elegerit, aut Titius deſignarit; aut partes illas, quæ fractis ſpeciebus ſunt menſuræ in continuo, non quæ excident, quia non eſt materia definita. Bon. *l. c.*

,, II. Non conſecratur hoſtia, inſcio Sacerdote poſita, ſive in Corporali (ſejuncta tamen a cumulo) ſive infra illud *Con.* 3. *p. q.* 74. *a.* 2. *ad* 3. *& alii*. Ratio eſt, quia non eſt determinata in mente Sacerdotis, cujus voluntas non fertur in incognitum. Similiter non conſecrantur guttæ, quæ exterius calici adhærent, quia non intenduntur. Imo ut probabilius docent Suar. Regin. *l.* 29. *c.* 2. Laym. *c.* 2. Con. *dub.* 2. contra Tann. & Bon. nec eæ guttæ, quæ interius adhærent, quia intentio Eccleſiæ eſſe videtur, ideoque & Sacerdotis eſſe debet conſecrare id, quod per modum unius continui eſt in calice. Unde ne opus ſit de detergendis guttis ſolicitum eſſe, bene faciet Sacerdos, ſi ſemel pro ſemper intendat eas non conſecrare, ut nec micas hoſtiis adhærentes. Dian. *p.* 2. *t.* 3. *miſc. R.* 16. & *p.* 3. *t.* 4. *R.* 32. Eſcob. *t.* 7. *E.* 6. ubi docet, Sacerdotem vi particulæ, *Hic*, tantum intendere id conſecrare, quod per modum unionis continui potabilis eſt in calice; ideoque guttulas illas non conſecrari. Quæ ſententia probabilis eſt ex Regin. Suar. & Laym. *n.* 15.

,, III. Valida eſt conſecratio. 1. Si Sacerdos intendat conſecrare ex pluribus hoſtiis præſentibus tantum quinque, eas determinando; vel omnes præter infimam, & ſupremam cumuli; vel omnes pares, v. g. ſecundam, quartam, ſextam, ſi ſint ordine collocatæ, & determinentur, unde numerandi initium ſumendum ſit, quod tamen grave peccatum erit. Quod ſi autem hoc vel alio caſu, non conſecratæ miſceantur conſecratis, totus cumulus ad altare eſt deferendus, ut Sacerdos intendat conſecrare non conſecratas, vel potius totum cumulum conſecret ſub conditione, ſi non ſint conſecratæ. Lugo *d.* 4. *n.* 36. 2. Etſi putet unam, vel duas, vel ſex hoſtias conſecrandas adeſſe, cum ſint plures, ſive a ſe, ſive ab alio poſitæ, quia error ſpeculativus, & privatus non obſtat intentioni prædictæ, & abſolutæ conſecrandi omnes præſentes, quam tanquam Eccleſiæ conſuetudini conformem, quiſque cenſetur habere implicite, ut docent Silv. Henr. & Suar. Unde ſi Sacerdos advertat poſt conſecrationem, eſſe duas ſimul junctas, utramque ut conſecratam ſumet, ut habet Miſſale. Si vero ante conſecrationem, poſtquam obtulit, advertat, alteram ſeponet, & poſt Miſſam ipſe, vel alius ſumet tanquam panem benedictum. 3. Si quis plures hoſtias ad altare tulerit, aut rationabili modo adverterit, ab alio adferri a ſe conſecrandas, vel ante Sacrificium monitus fuerit de conſecrandis in altari jam poſitis. Ratio, omnes enim conſecrantur, etſi, dum conſecrat, earum non ita expreſſe meminerit, aut etiam ad oblationem non detegat, modo ſint præſentes in Corporali, vel ſaltem in altari. Ita Regin. *n.* 19. Laym. *c.* 2. Bon. *q.* 2. & alii ab ipſo citati: Eſtque ſententia in praxi tuta; quia intentio præcedens, reſpectu illarum virtualiter perſeverat. 4. Si parvæ hoſtiæ pro communicando populo afferantur Sacerdoti paulo poſt factam oblationem (addit Averſ. *q.* 11. *ſ.* 12. ante cœptam præfationem) licite eas conſecrari, ſuppleta oblatione mentaliter, ex Gavant. & Poſſev. docent Dian. *p.* 2. *t.* 14. *R.* 71. & Tann. *de Exped. Sacrif. l.* 2. *c.* 5.

,, Reſp. II. Ad licitam materiæ conſecrationem requiritur, 1. ut non ſit major quantitas, quam tempore opportuno poſſit abſumi, quia periculum eſſet, ne ſpecies computreſcerent, Bon. *l. c.* 2. Ut ab uſu Eccleſiæ, præſertim in Miſſali præſcripto, non recedat. *Ex dictis reſolves:*

,, Peccat 1. Qui vas, in quo hoſtiæ conſecrandæ ſunt, non aperit. 2. Qui conſecrat materiam poſitam extra Corporale. 3. Qui intendit conſecrare guttas calici adhærentes exterius, quod eſſet grave; de interius adhærentibus eſt dubium (quia non conſtat ſatis de mente Eccleſiæ) ad quod evitandum, Gavantus *par.* 2. *tit.* 7. jubet eas abſtergi, quod conſuetudo probat. Qui tamen id omittit, eum non peccare, docet Tamb. *l.* 3. *c.* 1. §. 3. imo nec expedire, ſi eas advertas, quando diſcooperto calice, jam jam es conſecraturus, & elevationem populus expectat; Poſt conſecrationem autem nullo modo ſunt abſtergendæ. 4. Qui ante conſecrationem ita ſtatueret: Nolo conſecrare hoſtias appoſitas niſi tempore conſecrationis, vel ſaltem oblationis fuero memor; ita *Præp.* hic *a.* 3. *d.* 3. Laym. *l. c.* etſi Tamb. §. 3. eo caſu nullum peccatum agnoſcat.

A D D E N D A.

QUæſt. 82. *Quid præterea ſit notandum circa præſentiam & deter-* 443
minationem materiæ conſecrandæ? R. Seqq. §. 1. Materia conſecranda tum dicitur moraliter præſens, quando poteſt demonſtrari humano modo ad ſenſum per pronomen, *hoc*, vel *hic*, independenter ab omni alio ſigno ſenſibili Suar. *d.* 43. *ſ.* 5. Bern. *d.* 29. *ſ.* 1. & 2. Dicaſt. *d.* 2. *dub.* 1. Hinc licet panem infra pedem poſitum poſſem demonſtrare per To, *hoc*, ſimul eo intento digito, aut accedente nutu, tamen non potero conſecrare; ut habet communior cum Dicaſt. *n.* 203. quia abſente alio ſigno non demonſtratur ad ſenſum per To, *hoc*; putat tamen Bernal. *n.* 12. contra Lugo, hoſtiam poſitam poſt tergum, & in ſpeculo ante Sacerdotem exiſtente repræſentam poſſe conſecrari, quia ipſa eſt, quæ videtur in ſpeculo, per quod fit moraliter præſens, & ad oculum demonſtrabilis. Item dicunt Dian. *p.* 10. *t.* 16. *R.* 41. Arr. *d.* 30. *n.* 17. Amic. *d.* 16. *num.* 123. Dicaſt. *n.* 192. contra Sot. & alios, ſi quis hoſtiam tangat, vel in manu teneat poſt tergum, quia ſi manu teneam pomum a tergo, poſſum alicui dare, dicendo, accipe hoc pomum; Imo conſecrationem valere putant *Vaſq. & Bernal.* ſi quis proferens formam, digito oſtendat panem poſt tergum exiſtentem, ſicuti de hominibus ſequentibus a tergo, poſſet dicere, hi ſunt famuli mei; quod etiam videtur approbare *Arr.* ſupra, ſed in hoc probabilius contradicunt *Con.* & alii, quia res ejuſmodi non demonſtrarentur per pronomen, *hoc*, independenter ab omni alio ſigno ſenſibili, ſed ſimul per nutum aliquem.

444 §. 2. Materia poſita a latere valide conſecratur, dummodo cenſeatur adhuc moraliter eſſe ante conſecrantem, quod requiritur; hinc hoſtiæ non conſecrarentur, ſi in ciborio poſitæ eſſent, non in altari, ſed in credentia ad latus, Dicaſt. *n.* 205.

445 §. 3. Si quis notaſſet unam hoſtiam, v. gr. rubrica, & poſtea miſcuiſſet multis aliis, velletque illam ſolam notatam conſecrare, ſi hæc ita lateat ſub aliis, ut jam nullo ſenſu percipiatur, non conſecrabitur; quia non eſt moraliter demonſtrabilis, non in ſe, uti ſupponitur, nec in alio, quia licet contineatur in ciborio, hoc tamen demonſtrato non magis demonſtratur ipſa, quam quæcumque alia: ergo ponomen, *hoc*, non cenſebitur determinate afficere ipſam, Lugo, Bernal. *n.* 39. Non eſt autem opus determinationem intentionis circa materiam ullo ſigno externo manifeſtari, quidquid contradicat Platel. *nu.* 325. quia etiam neceſſe non eſt, ut intentio externe manifeſtetur ſpeciali aliquo ſigno.

446 §. 4. Si velles illas ſolas conſecrare, quas Petrus de facto deſignaret præ aliis, probabile eſt, quod conſecrares has deſignatas a Petro, quia poſita Petri deſignatione tanquam præſuppoſita conditione actu exiſtente, pronomen, *hoc*, quod profers, videtur ſe ſolo demonſtrare illas hoſtias: Oppoſitum tamen videtur probabilius, quia conſecrans neſciens iſtam determinationem Petri non cenſebitur ipſemet per pronomem demonſtrare, neque pronomen demonſtrabit independenter a Petro, Dicaſt. *n.* 219. Platel. *n.* 324.

447 *Q.* 83. *Quid præterea circa determinationem intentionis in conſecrante ſit notandum?* R. Expoſui *a n.* 54. qualis in Miniſtro Sacramentum conficiente requiratur intentio. *A n.* 62. dixi de errore, & erronea intentione Miniſtri. *A n.* 78. de intentione conditionata, &c. quæ etiam huc ſpectant, ſuntque præterea addenda ſeqq.

448 §. 1. Quoad conſecrationem hoſtiæ principalis non eſt difficultas, vix enim poſſibile eſt, ut pro hac abſit intentio ſufficiens ſecundum dicta *n.* 59. E contra quoad intentionem conſecrandi hoſtias minores appoſitas, major eſt difficultas, nam ſi Sacriſtanus te advertente ciborium conſecrandum poſuerit in Corporali, & intenderis conſecrare, communis ſententia eſt, cum Caſtr. *p.* 6. *n.* 3. Dicaſt. *n.* 216. *Buſemb.* ſupra, conſecrandas, licet poſtea ad illas non amplius habueris expreſſam reflexionem. E contra ſi ciborium te advertente fuiſſet poſitum extra Corporale, quamvis ſciviſſes debere conſecrari, ſi tamen conſecrans non reflexiſti te ad illas, probabilius videtur cum Suar. Dian. Caſtr. Gavant. Leſſ. Averſ. *q.* 2. *ſ.* 2. §. 4. Tamb. *de Sacrif. l.* 2. *c.* 1. §. 3. non fore conſecratas, quia noluiſti conſecrare extra Corporale, hoc enim velle fuiſſet peccatum mortale; ergo videris tantum habuiſſe intentionem conſecrandi, ſi aſſumeres in Corporali. Probabile tamen etiam eſt cum *Præp. Tann.* & aliis fore conſecratas, quia quamvis nolueris conſecrare extra Corporale, tamen potuiſti velle abſolute conſecrare, non cogitando de Corporali, nec de aſſumendo in Corporali, aut quamvis nolueris aſſumere, tamen adhuc potuiſti abſolute velle conſecrare, quamvis per oblivionem non aſſumeres. Itaque cum res ſit dubia, in praxi tales hoſtiæ erunt de novo in alia Miſſa ſub conditione conſecrandæ (1) Non licere autem repetere formam ſuper minores hoſtias, ſi oblitus ſis conſecrare cum majore hoſtia, dicetur *l.* 6. *p.* 2. *n.* 243.

* (1) *Idem advertit Patavinus Clerus in appendice ad Reſolutiones caſuum anni* 1708. *ac porro ſervandum monet Benedictus XIV.* de Sacroſancto Miſſæ Sacrificio l. 3. c. 18. n. 6.

449 §. 2. Si Sacerdos ſpecialiter nihil intenderit circa conſecrationem guttarum vini, quæ intra calicem ſunt ſeparatæ a vino, quod eſt in fundo, præter citatos a *Buſemb.* negant conſecrari *Dian. & Hurt.* dicunt conſecrari Præp. Rhod. *ſup.* Dicaſt. *n.* 233. ſed *Con. Caſtr.* ſupra, & alii diſtinguunt, putant enim non conſecrari guttas remotas, attamen conſecrari vicinas, quæ levi agitatione Calicis miſceri poſſent, quia hæ cenſentur facere unum moraliter cum vino, quod eſt in fundo: ſententiæ omnes ſunt probabiles; ſed ſecunda videtur probabilior. Pro praxi ſuadet Platel. *n.* 328. ſi quis ſtatim ante conſecrationem advertat tales guttas vicinas, ut levi inclinatione Calicis miſceat cum reliquo vino, ſi autem ſint remotiores, dicit, ut vel abſtergat, vel excludat ab intentione; ſed etiam poſſet includere in intentione, ne in calice ſit vinum, quod non conſecretur: e contra tamen non debet intendere conſecrare minimas particulas panis in patena, vel Corporali; ſed tantum quod contiguum eſt cum majore, aut cum minoribus hoſtiis in patena, vel Corporali depoſitis. Aliud eſt de talibus particulis panis in ciborio contentis, neque enim periculum eſt has perdendi, unde intendere debet eas cum reliquis hoſtiis conſecrare, nam omnes communiter cenſent omnes particulas in fundo ciborii repertas eſſe conſecratas, quamvis intentio non ſciatur fuiſſe ſpecialiter facta circa illas.

Quomodo ille, qui ordinatur Presbyter, formare debeat intentionem conſecrandi cum Epiſcopo, dicetur *lib.* 6. *p.* 2. *n.* 2322.

450 *Q.* 84. *An materia conſecranda admitti poſſit ſub Canone?* R. Poſſev. Dian. Quar. Tamb. *de Sacrif. l.* 2. *c.* 5. §. 2. Gob. *t.* 3. *n.* 85. Burgh. *cent.* 2. *caſ.* 28. dicunt poſſe acceptari ſub canone, etiam uſque ad conſecrationem, ſaltem in eo caſu, quo ſi non conſecrarentur hoſtiæ, plures dimittendi eſſent ſine Communione, oblatio enim mentalis, quæ tum fiet, manebit una moraliter cum priore (2) Si tamen unus tantum homo eſſet dimittendus ſine Communione, Gob. *n.* 86. potius ſuadet dari illi partem ex majori hoſtia; ſed de hoc dicetur *n.* 508.

* (2) *Hæc eadem ſententia Benedicti XIV.* de Sacroſ. M. Sacr. *l.* 3. *c.* 18. *num.* 5.

D U B I U M VI.

451 *Quotuplex ſit forma conſecrationis Euchariſtiæ?*

,, RESp. duplex, una panis, & eſt hæc: *Hoc eſt enim Corpus meum.* Ubi omnia ſunt de eſſentia, præter To *enim*, cujus omiſſio eſt veniale. Altera vini, & eſt hæc: *Hic eſt calix Sanguinis mei, novi & æterni teſtamenti myſterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum.* Ubi etſi verior, & communior ſit ſententia *S. Bonav. Suar. Bellarm.* & aliorum, contra *S. Th.* & Thomiſt. quod eſſentialia ſint tantum hæc, *Hic eſt calix Sanguinis mei* (vel, *hic eſt Sanguis meus*, aut eis æquivalentia) graviter tamen peccaret, qui aliqua ex reliquis omitteret, vel mutaret. Debent autem formæ proferri in perſona Chriſti formaliter, & ſignificative, ſive aſſertive, & non tantum recitative, ſive hiſtorice, licet ea, quæ in Canone præcedunt, dicantur tantum recitative, ſeu hiſtorice. V. Lym. *cap.* 3. Bon. *qu.* 3. *p.* 2. Card. de Lugo *d.* 11. *ſ.* 5. *Unde reſolves*

,, I. Valida, ſed illicita eſt conſecratio, 1. Si conſecrans dicat: *Hic cibus, hic potus, hic calix, vel hæc res, vel contentum ſub his ſpeciebus, eſt Corpus meum; vel Sanguis meus*, Bon. *p.* 2. 2. Si dicat; *Hic calix eſt novum Teſtamentum, in Sanguine meo*, ut habet S. Lucas *c.* 22. 3. *Hoc eſt Corpus meum, quod de Virgine ſumpſi, hic eſt Sanguis meus infiniti valoris.* 4. *Hoc eſt meum Corpus, hic meus eſt Sanguis*, vel *hoc eſt Sanguis meus*: Ratio horum eſt, quia manet idem ſenſus, nec fit mutatio ſubſtantialis. Bon. *l. c.*

,, II. Invalida erit conſecratio, 1. ſi dicas: *Hic* (adverbialiter) *eſt corpus meum.* Si autem To *Hic* ponatur maſculine, pro neutro, valet, etſi non ſecundum Grammaticam. Eſcob. Granad. 2. *Hoc Corpus eſt meum; hic Sanguis eſt meus*, Fag. *p.* 3. *c.* 2. *n.* 14. & 15. 3. *Ecce Corpus meum, Ecce Sanguis meus.* 4. *Hic ſit* vel *hoc ſit Corpus meum*, vel, *hic panis convertitur in Corpus meum*, vel *hic ponitur Corpus meum.* 5. *Illud eſt Corpus meum. Ille eſt Sanguis meus.* 6. *Hoc eſt ſubſtantia mea*, vel *hoc eſt Corpus Chriſti.* Bon. *p.* 3.

,, III. Dubia erit conſecratio, 1. *Illud eſt Corpus meum, ille eſt Sanguis meus.* 2. *Hæc eſt caro mea*, quam tamen *Layman* contra *Kon.* putat valere. 3. Secundum quoſdam forma ex S. Luca primo caſu allata. V. Bon. *q.* 3. *p.* 1. & 2. Regin *l.* 29. *n.* 33.

A D D E N D A.

QUæſt. 85. *Quid præterea ſit notandum circa verba conſecratio-* 452
nis? R. Quandonam forma conſecrationis cenſeatur mutari ſubſtantialiter vel accidentaliter tantum, ſatis intelligitur ex dictis *a n.* 18. & 29. Hic adde ſeqq.

§. 1. To *hoc*, & To *hic*, explicari poſſunt dupliciter, vel 453
itaut faciant hunc ſenſum, hæc res aut hæc ſubſtantia, quæ in fine propoſitionis continetur ſub his accidentibus, *eſt Corpus*, *eſt Sanguis meus*, & ita intelligunt *Suar. Tann.* aliique communius, vel pronomina illa poſſunt referri ad prædicatum, itaut faciant hunc ſenſum. *Hoc Corpus eſt Corpus meum, hic Calix eſt calix Sanguinis mei*, uti quando dicis, hæc eſt mea mater, ſenſus eſt, hæc mater eſt mea mater, & ita intelligunt Maldon. Vaſq. aliique cum Dicaſt. *d.* 3. *n.* 183. utrique valde probabiliter, abſolute autem per To *hoc* intelligi non debet, hic panis, quia falſum eſt, quod panis ſit Corpus Chriſti, aut quod maneat cum Corpore Chriſti. Similiter per To *hic*, intelligi non debet hoc loco.

§. 2. Per To *Meum* & *Mei*, intelligi debet Corpus & Sanguis 454
Chriſti, in cujus perſona loquitur Sacerdos, unde ſi quis per To *Meum* vel *Mei* intelligeret tantum ſuum corpus vel ſuum ſanguinem Sacerdotis, conſecratio eſſet invalida. Gob. *to.* 1. *n.* 205.

§. 3. In forma calicis verba illa, *Novi & æterni teſtamenti*, 455
poſſunt facere duplicem ſenſum, nempe, vel quod Sanguis Chriſti ſit confirmatio teſtamenti, ideſt, promiſſionis, qua Chriſtus nobis promiſit vitam æternam per ſuum Sanguinem, vel quod hoc Sacramentum Sanguinis Chriſti ſit veluti proprie dictum teſtamentum, & quaſi authenticum inſtrumentum, quo continetur ultima voluntas Chriſti, deſtinantis nos ad æternam hæreditatem, Suar. *d.* 59. & 60. *ſ.* 2. Gob. *t.* 3. *num.* 77.

Q. 86. *Quid agendum ſit in variis dubiis circa prolationem* 456
formæ? R. videri debent dicta *a n.* 123. *uſque ad* 133.

Q. 87. *Quid facere debeat Sacerdos, qui in Miſſa ſit dubius* 457
vel perplexus? R. De hoc dicetur *l.* 6. *p.* 1. *a n.* 533.

Q. 88. *Quid ſpecialiter ſit addendum de ſcrupulis in hac ma-* 458
teria? R. De his dicetur *l.* 6. *p.* 2. *a n.* 190.

D U B I U M VII. 459

Quamdiu Chriſtus maneat in Euchariſtia?

,, RESp. Manet ſub ſpeciebus etiam diviſis, & ſub quavis earum minima parte, donec tanta earum fiat mutatio, ut conſueta ſubſtantia panis & vini corrumpatur. Ita comm. cum S. Th. Et eſt certum. *Unde reſolves*

,, I. Gatia datur in prima manducatione, etiam primæ partis, cum ſit totum Sacramentum, manducatio autem dicitur trajectio ex ore verſus ſtomachum, etſi alii dicant gratiam tum primum dari, cum pars aliqua eſt in ſtomachum recepta. Dian. *p.* 3. *t.* 7. *miſc. R.* 96. ex Henr. Silv. & Fag. Item Lug. *c.* 12. *ſ.* 5.

,, II. Species non ſunt retinendæ in ore tamdiu donec penitus pereant, quia tunc non manducaretur Chriſtus, nec gratia Sacramenti conferretur. Uti neque ſi moriaris, dum hoſtia adhuc eſt in ore. Dian. *loc. c.* contra Bec. *cap.* 22. V. Bon. *d.* 4. *q.* 5. *p.* 2. *n.* 2.

,, III. Si quis partem vini vel hoſtiæ ſumpſiſſet indiſpoſitus, & deinde ſe diſponeret, acciperet adhuc gratiam in ſumptione alterius partis. Quod etiam aliqui, ut *Gob. Gajet.* & alii, probabiliter dicunt futurum, ſi ſe diſponat, antequam ſpecies conſumantur in ſtomacho, Dian. *R.* 96. ex Nugno v. Lug. *n.* 46. 53. & 64. ubi illud poſterius negat, v. Bon. *l. c.*

,, IV. Non videtur reprehendendus laicus, qui deſiderat eſſe Sacerdos, ut poſſit communicare ſub utraque ſpecie, quod putet plus gratiæ dari ſub utraque, quam ſub una, quia id fieri non eſt improbabile, ut docent Vaſq. Mer. Lug. *ſ.* 3. & alii. Uti nec carpenda devotio illius, qui multum materiæ ſumit ad conſecrationem, ea mente, ne tam cito in ſtomaco ſpecies conſumantur, & ſic

& ſic diutius ſecum Chriſtus maneat, & ſæpius gratiam augeat, quod fieri non eſt improbabile, ſi diſpoſitio ſubjecti fiat melior, ut docent Suar. Kon. item Fagund. & Becan. apud Dian. *p. 3. tr. 6. miſc. R. 97.*

„ V. Species per vomitum rejectæ, ſi tales ſint, ut ſub illis panis & vinum poſſit exiſtere, vere ſunt adorandæ; & ſi iterum ſumantur, iterum conferre gratiam docet Lugo *n.* 53.

„ VI. Etſi modicum vini conſecrati miſceatur perfecte cum alio liquore, itaut non maneret ſubſtantia vini, deſinet ibi eſſe Chriſtus, non tamen deſinit, ſi miſceatur cum vino alio, ſaltem ejuſdem ſpeciei, Lugo *d.* 10. *ſ.* 3. Unde ſi gutta conſecrata lapſa ſit in dolium vini ejuſdem ſpeciei, totum illud vinum adhibendum tantum eſt pro Sacrificio; licet quidam dicant bibi poſſe a laicis.

„ VII. Si ſpecies conſecratæ liquorem ſpecie diverſum ſibi permiſtum convertant in vinum, ſimilis ſubſtantiæ ei quo facta eſt conſecratio, ſpecies priores manent conſecratæ; non item poſteriores adjunctæ.

ADDENDA.

460 QUæſt. 89. *Quid præterea notandum ſit circa permanentiam Chriſti in Euchariſtia?* R. ſeqq. §. 1. Quamvis materia ita minuta, ut nullo ſenſu ſit perceptibilis, conſecrari non poſſit, uti tenet comm. cum Averſ. *q.* 2. *ſ.* 2. §. 3. tamen ſi materia conſecrata poſtea ita divideretur, ut tandem fieret inſenſibilis, adhuc retentura eſſet Corpus & Sanguinem Chriſti, uti habet communior cum Suar. *d.* 43. *ſ.* 8. Arr. *d.* 30. *n.* 21. Lugo *d.* 4. *a n.* 108. Averſ. §. *Sed &c.* Dicaſt. *d.* 2. *n.* 237. Platel. *n.* 322. contra Maj. Vaſq. Merat. Amic. *d.* 16. *n.* 138. Caſtr. *p.* 6. *nu.* 6. nam ſicuti plus requiritur ad rem primo ponendam quam ad conſervandam, ita plus requiritur ad conſecrationem acquirendam, quam ad conſervandam; unde ſi gutta vini conſecrata infundatur mari, non ideo Chriſtus deſinet eſſe præſens, poſſetque talis particula adhuc dici Sacramentum, quia maneret ſecundum ſe ſenſibilis ſaltem per Dei potentiam, vel ut conjuncta aliis; ſicut tenuiſſimi pulviſculi, quamvis ſoli videri non poſſint, tamen videri poſſunt ut conjuncti aliis. Addit Arr. *n.* 25. non eſſe abſolute neceſſarium, ut Sacramentum etiam in facto eſſe phyſice permaneat cum ſenſibilitate, ſicuti non eſt neceſſarium, uti phyſice permaneat in ratione cæremoniæ ſacræ.

461 §. 2. Chriſtus manet præſens, 1. Si hoſtia una conſecrata permiſceatur plane indiſcernibiliter aliis non conſecratis, aut cum aliis quibuſcumque rebus, dummodo ſpecies panis non corrum-
462 pantur. 2. Si ſpecies vini conſecrati miſceantur cum ſimili vino aut cum alio liquore, qui non haberet vim expellendi formam vini, ſi adeſſet, Suar. *d.* 57. *ſ.* 4. Averſa *q.* 5. *ſ.* 6. ac manifeſte colligitur ex cap. *Marthæ. De celebr. Miſſ.* Nec vinum profanum fiet conſecratum per contactum vini conſecrati, uti ex Innoc. III. docet S. Th. *qu.* 77. *art.* 8. *ad* 3. Suar. *concl.* 2. & comm. cum Dicaſt. *d.* 2. *n.* 188. quia verba non ceciderunt ſuper illud, nec hæ ſpecies habent vim alias conſecrandi. *Nec obſtat* 1. Quod in libro, cui titulus, Ordo Romanus, ſic dicatur, vinum non conſecratum, ſed Sanguine Domini commiſtum, ſanctificatur per omnem modum, *nam* non eſt ſenſus, quod conſecretur, ſed quod contactu reddatur venerandum, ut recte Dicaſt. *d.* 7. *n.* 138. *Nec obſtat*, 2. quod aqua non benedicta, affuſa benedictæ tota reddatur benedicta, *nam* diſparitas eſt, quod benedictio aquæ ſit forma extrinſeca proveniens a voluntate Eccleſiæ extendente benedictionem ad partes etiam poſtea admiſſas, ſicuti Eccleſia etiam vult benedictionem olei non conſecrati fieri per admiſtionem cum conſecrato, uti habetur cap. *Quod in dubiis.* 3. De conſecr. Eccl. vel Altar. quale aliquid non eſt pro conſecratione vini ſpeciebus ſacris infuſi.

463 §. 3. Etiam manet præſens Chriſtus, 1. licet ſacræ ſpecies incidant in ſordes, aut ſumantur a beſtia, uti habet communiſſima contra S. Bonav. Magiſtrum & alios apud Averſam *ſ.* 9. §. 2. nam Greg. XI. cujus Diploma ad longum refert Boſco *ſ.* 6. *n.* 78. ſub excommunicatione prohibet opiniones illas publice doceri, & patet ex praxi Eccleſiæ, quæ ſpecies ſic repertas mundat, exponitque adorationi. 2. Etiam quando ſpecies ſumuntur a peccatore, uti certum videtur contra *Gloſſ.* cujus opinio prohibetur ab eodem Gregorio, & convincitur falſitatis a S. Th. *q.* 80. *a.* 3. videtur enim eſſe contra verba Scripturæ dicentis corpus Chriſti manducari etiam indigne. Et confirmatur, quia Eccleſia Cap. *Si per* 28. de Conſecr. diſt. 2. imponit pœnam illi, qui propter ebrietatem evomuerit Euchariſtiam: ergo ſupponit Euchariſtiam fuiſſe in ſtomacho ebrii. 3. Quamvis hoſtia dentibus comminuatur, uti habet idem Greg. nam non ideo recedet Chriſtus, quaſi patiatur, cum non tantum ut habens dotes gloriæ, ſed etiam prout hic exiſtens ſine extenſione, ſit impaſſibilis.

464 §. 4. Chriſtus deſinit eſſe præſens, 1. Si guttula vini conſecrati injiciatur alteri liquori, ſuppoſito, quod hic liquor corrumpat ſpecies vini. 2. Si guttula vini conſecrati injiciatur alteri vino non conſecrato, ſed potentiori, ſuppoſito, quod hoc potentius vinum ita alteret ſpecies conſecratas, uti ſi adeſſet forma prioris vini conſecrati, hæc converteretur in formam hujus potentioris vini. 3. Si guttula vini conſecrati injiciatur in potentius vinum conſecratum, ſuppoſito, quod vinum potentius convertat in ſe vinum impotentius, ita Suar. Arr. *d.* 39. *ſ.* 2. Dicaſt. *d.* 7. *n.* 135. Bernald. *d.* 38. *a nu.* 55. contra Lugo *d.* 10. *a n.* 44. Ratio eſt, quia tum ſpecies vini potentioris ita corrumpent ſpecies vini minus potentis, ut, ſubſtantia hujus vini non manſiſſet, ſi adfuiſſet: ergo Chriſtus, qui determinate huic vino ſucceſſerat, deſinet eſſe ſub his ſpeciebus vini impotentioris, & manebit tantum ſub ſpeciebus vini potentioris. *Nec obſtat*, quod ſæpe mutentur accidentia, v. g. frigus aut calor ſub quibus erat facta conſecratio, & tamen Chriſtus manet præſens, *nam* hoc non obſtante manſiſſet eadem numero forma vini, quæ per conſecrationem ejecta eſt: ergo etiam manebit Chriſtus. Dixi *ſemper*, ſuppoſito, an enim hoc fiat vel non, pertinet ad phyſicam, in qua aliqui affirmant, alii negant, & perinde eſt, quid quis ſentiat; in praxi tamen, ubi dubium eſt, an ſpecies corrumpantur necne, procedendum eſt, ac ſi non corrumpantur, ne Sacramentum, ſi forte permaneat, exponatur periculo irreverentiæ: unde dicendum eſt cum Ric. Con. Tann. Bernal. *nu.* 61. Dicaſt. *n.* 138. Averſ. *q.* 5. *ſ.* 6. in fine, contra *Palud. Sot. Henriq. Sa, Vivald.* ſi particula vini conſecrati immiſſa eſſet in dolium non conſecrati, hoc vinum non eſſe habendum veluti profanum, ſed aſſervandum ad uſus ſacros. Quamvis enim Lugo *n.* 52. dicat eſſe hoc durum, ratio tamen eſt, quia hoc videtur exigere reverentia erga ſpecies conſecratas, quæ non eſſent diſcernibiles a non conſecratis.

§. 5. Si ſpeciebus conſtanter diſparentibus appareat caro vel 465
puer loco Euchariſtiæ, cenſendum eſt, quod Chriſtus deſierit ibi eſſe præſens, & hoc, quod apparet, ſit tantum ſignum vel imago Chriſti, hinc debebit Sacerdos conſecrare novam hoſtiam, ut compleat Sacrificium. E contra ſi ſpecies tantum ad tempus occultentur, cenſendum eſt Chriſtum manſiſſe ſub illis præſentem. Videri poſſunt S. Th. *q.* 78. *ar.* 8. Suar. *d.* 55. Dicaſt. *dub.* 6. *&* 7. Vaſq. *q.* 302. *&* 303.

§. 6. Valde incertum eſt, quanto tempore Chriſtus maneat 466
præſens in ſtomacho noſtro, quia incertum eſt, intra quod tempus ſpecies corrumpantur. Peritiſſimus Medicus apud Lug. *n.* 54. putavit in laico corrumpi intra minutum, ideſt, ſexageſimam partem horæ; in Sacerdote autem intra medium quadrantem, quod utrumque approbat Bernal. *n.* 63. Et quamvis Promond. apud Boſco *n.* 115. requirat pro Sacerdote mediam horam, tamen *Lugo* dicit eum fore extra omne dubium, & periculum, ſi ſpecies in ſtomacho habuerit per quadrantem: imo Ar. *d.* 39. *n.* 25. putat in laico corrumpi intra 5. Pater & Ave, itaut nullus ſcrupulus amplius poſſit reſtare; in Sacerdote autem vix eſſe dubitandum, quin corruptæ ſint, poſtquam abſolvit Miſſam, & veſtes ſacras exuit. Alii cum Plempio medico & Tamb. *de Comm. c.* 3. §. 4. melius dicunt, attendendum eſſe ad varias diſpoſitiones ſtomachi, qui enim calidum habent, citius concoquunt; e contra, qui frigidum & pituitoſum, tardius, maxime ſi ægroti ſint; hinc ſuadent omnes, ut intra horam abſtineatur a vomitu, nam non ſemel docuit experientia, inquit Boſco *nu.* 116. ſpecies Sacramentales non immutatas poſt horam a Communione fuiſſe rejectas, ſaltem ab infirmis: immutari autem regulariter in omnibus ſaltem intra horam, docent omnes cum J. Sanc. *d.* 38. *n.* 2. & credo in quibuſcumque ſanis hominibus immutari ſaltem intra quadrantem; unde exemplum de B. Roſa, apud quam ſacræ ſpecies in ſtomacho non immutatæ manſerint ad 7. vel 8. horas, aſcribendum eſt miraculo, inquit Gob. *t.* 4. *n.* 162.

§. 7. Quandonam cenſeatur eſſe ſumptio ſive manducatio, & 467
conſequenter quandonam hoc Sacramentum incipiat cauſare gratiam, dixi *n.* 415. Fatendum tamen eſt, ſententiam, quam hic tenet *Buſemb.* nempe tum eſſe ſumptionem, quando fit trajectio ex ore verſus ſtomachum, etiam eſſe probabilem. Denique ſi Euchariſtia ſuſcepta ſit cum obice, & obex removeatur, antequam Chriſtus deſinat eſſe præſens, dixi *n.* 200. cum probabiliori, quod Euchariſtia reviviſcat ad cauſandam gratiam.

CAPUT II.

De Cauſis, & ſubjecto Euchariſtiæ.

DUBIUM I. 468

De Cauſis.

„ AGo hic tantum de efficiente, ideſt, de Miniſtro, in quo quid requiratur ad confectionem validam, conſtat tum ex dictis *de Sacram. in genere*, tum ex ſuperioris capitis Dubio V. Quid ad licitam requiratur, patebit ex ſequenti dubio, *de ſubjecto ſuſcipiente Euchariſtiam*: quia omnes diſpoſitiones, quæ ad digne ſuſcipiendam ſunt neceſſariæ, requiruntur etiam ad licitam confectionem, cum conficiens neceſſario ſuſcipere debeat. Hic ergo tantum quæritur. 1. Cujus ſit diſpenſare Euchariſtiam. 2. Quid ex parte Miniſtri requiratur ad licitam diſpenſationem.

„ Plura quæ obſervare vel cavere debet conſecrans, commodius addentur poſtea, in l. 6. p. 2.

ARTICULUS I. 469

Ad quem ſpectet diſpenſatio Euchariſtiæ?

„ REſp. Euchariſtiam diſpenſare ex officio poteſt ſolus Sacerdos, habens juriſdictionem ordinariam, delegatam, aut ſaltem rationabiliter præſumptam, vel privilegium. Ratio eſt, quia paſtorum proprium eſt paſcere, quod præcipue fit per Sacramenta. V. Bon. *d.* 4. *q.* 5. *p.* 1. Card. de Lugo *q.* 18. *ſ.* 3. *Unde reſolves*

„ I. Peccat mortaliter, qui ſine omni juriſdictione Euchariſtiam diſpenſat, Bon. *p.* 2. quia violat alterius juriſdictionem in re gravi. Inferior autem Sacerdote, incurret inſuper irregularitatem: ut docet *Kon.* Hinc Religioſi etiam ipſo facto incurrunt excommunicationem Papæ reſervatam, ſi (ſcilicet ſine licentia Parochi, & quidem ſpeciali) præſumant Clericis aut laicis dare Extremam Unctionem, vel Euchariſtiam, vel Matrimonia ſolemnizare, niſi habeant privilegia; vel Parochus abſit, aut injuſte nolit in articulo mortis. A dicta tamen excommunicatione excuſare ignorantiam, etiam craſſam, ex Præpoſ. &c. notat Dian. *p.* 5. *t.* 2. *R.* 51. idque propter verbum *præſumant*.

„ II. Licite miniſtrat Euchariſtiam, qui præſumit rationabiliter Paſtorem factum ſuum approbaturum eſſe, Reg. *l.* 2. *n.* 91. Bon. *n.* 8.

„ III. Si infirmus ſacro viatico muniendus ſit, & proprius Paſtor abſit, vel præſens non poſſit deferre Euchariſtiam, quivis alius Sacerdos, vel regularis, vel ſæcularis, & hoc deficiente, etiam Diaconus, ei conferre poteſt, quia tunc præſumitur voluntas Epiſcopi, aut Papæ, ita Laym. *l.* 5. *t.* 4. *c.* 7. Bon. *n.* 10. ex Suar.

„ Dixi I. in reſponſione, *ex officio*, quia extraordinarie, in ſtatu neceſſitatis id poteſt Diaconus ex commiſſione Parochi (& ſecundum Quint. ſi abſit, ſine ea) v. g. in magno feſto, quo Sacerdos confeſſionibus, concionibus, &c. eſt occupatus, Dian. *p.* 9. *t.*

6. R. 39. ex Præpoſ. in extrema vero neceſſitate, v. g. articulo mortis, ſi non eſſet alius, etiam Diacono, imo laico licere (ſecluſo ſcandalo) & alios, & ſe ipſum communicare, probabile eſt, ut contra Henr. Vaſq. & Sa, docent Suar. Laym. Kon. Præp. hic *p.* 2. *n.* 31. confirmatque Dian. *p.* 8. *t.* 1. *R.* 48. ex *Averſ. & Franc. Lugo*. Sed Amicus limitat ad caſum, quo moriturus peccati mortalis conſcius aliud Sacramentum ſuſcipere non poſſet. V. Dian. *p.* 9. *t.* 6. *R.* 39. In praxi tamen id non facile faciendum ob contrariam conſuetudinem. Card. Lug. *ſ.* 2. Bon. *p.* 1. *Unde reſolves*;

„ Probabile eſt, etiam extra mortis articulum, ex gravi cauſa, licere Sacerdoti, præciſo ſcandalo, ſacram hoſtiam ſumere ex ſacrario, vel a Diacono allatam, ſibi ipſi dare, v. g. ſi in longo morbo diu non communicaſset, ut contra Suar. & Kon. docent Fagund. *p.* 3. *l.* 3. *cap.* 2. Præp. Eſcob. *t.* 7. *E.* 6. Bon. *l. c.*

„ Dixi II. *Vel privilegium*, quale habent religioſi Mendicantes, & nominatim Societatis JESU, ex Pauli III. Bulla, & aliorum, ut ſcilicet in ſuis templis, per ſe, vel per alios Sacerdotes illic celebrantes communicare poſſint quoſcumque Chriſti fideles, præterquam in mortis articulo (in quo tamen ſi urgeat neceſſitas, præſumitur ratihabitio Papæ, etiam invito Parocho, ut habet *Bonac.* hic) & feſto Paſchatis. V. Lugo *n.* 38. *&* 49. Porro per feſtum Paſchatis, Pontifices hic videntur intelligere & prohibere Communionem illam, qua ſatisfit præcepto annuæ Communionis, ut docent Sa, Fill. *& com.* Per mortis articulum, intelligitur tempus, quo vel mors proxime inſtat, & moraliter certa & inevitabilis eſt: vel quo eſt mortis periculum, ideſt, probabile dubium de vitæ conſervatione, tali caſu, quo valde frequenter mors ſolet accidere, Suar. *t.* 4. *de rel. l.* 2. *c.* 3. *&* 3. *p. d.* 26. *ſ.* 4. *& alii*.

„ Ex dictis *reſolves*: quod Regulares licite dent Euchariſtiam in articulo mortis, uti & in Paſchate ſequentibus caſibus.

„ I. Si extrema ſit neceſſitas; ut ſi periclitetur de ſalute æterna.

„ II. Si ſit gravis neceſſitas, ideſt, probabile mortis periculum, & Parochus nolit, vel non poſſit dare, Lug. *n.* 53.

„ III. Si a Pontifice vel Epiſcopo habeant privilegium; quale hoc tempore habent Religioſi aliqui, quibuſdam locis ab Epiſcopis, dandi Communionem Paſchalem.

„ IV. Si quis in Paſchate non poſſit in ſua Parochia communicare, nec petere veniam a Parocho.

„ V. Si ratione Communionis Paſchalis Parochiæ ſuæ ante ſatisfecerint, aut poſtea ſatisfacturi putentur; quia tunc Parochis nihil decedit, cum ipſo die Paſchatis abſtinere a Communione poſſint: Sic contra *Henr. & Nav.* docent *Sa, Fill. & Laym.* qui addit, niſi conſtaret Parochum eſſe invitum, ac rationabiliter id prohibere, v. g. quod alias rationem communicantium habere in ſua Parochia non poſſit; tunc enim ad Parochiam eſſe rejiciendos. Lugo *n.* 50. Bon. *l. c.*

„ VI. Si ægrotus necdum pervenerit ad eum ſtatum, ut ex præcepto teneatur ad Communionem; etſi tunc maneat obligatus ſuſcipere Communionem ex manu Parochi, in articulo mortis.

„ VII. Si ægrotus ſatisfecerit præcepto de Viatico, cum intentione illud implendi; quia adminiſtratio Euchariſtiæ tantum eſt vetita Regularibus, quando præceptum Communionis obligat. Nunquam tamen, ſine licentia Epiſcopi vel Parochi, licet Religioſis publice Euchariſtiam deferre per plateas, cum id juri Parochorum conſuetudine obtento deroget; proinde eo caſu in ægroti oratorio, aliove honeſto domus loco de licentia Ordinarii privatim facto Sacro, Euchariſtia eſt danda. Suar. V. Dian. *p.* 4. *tr.* 4. *R.* 14. *& p.* 9. *t.* 9. *R.* 63.

„ VIII. Quibuſdam, qui frequenter communicant apud Religioſos, nec poſſunt adduci, ut communicent in Parochia: idque ex tacito & præſumpto conſenſu, quem Laym. *n.* 4. putat facilius poſſe præſumi in militibus præſidiariis, item in in aulicis, ſtudioſis, aliiſque Academicis &c. qui frequenter communicantes extra ſuſpicionem eſſe ſolent. V. Laym. *l. c.*

„ IX. Si in Paſchate ſint vagi, peregrini, & advenæ, ſecundum ſententiam probabilem multorum, ut Sanchez *de Matr. l.* 3. *d.* 37. Fagund. *præc.* 1. *Eccl. l.* 1. *c.* 8. Lug. *l. c.* Dian. *p.* 2. *t.* 2. *R.* 12.

„ X. Si ſint famuli, vel domeſtici, vel familiares eorum, qui circa tales habent privilegium. *V. Comp. privil. Societatis*, *V. Familiaris*, Dian. *ibid.*

ADDENDA.

470 QUæſt. 90. *Quid præterea notandum ſit circa diſpenſatorem Euchariſtiæ?* R. ſeqq.

§. 1. Abſente omni Sacerdote poteſt, imo ſecundum Bernal. *d.* 45. *n.* 34. debet ſub mortali Diaconus deferre Viaticum moribundo, in hoc enim caſu præſumitur voluntas, imo præceptum Epiſcopi. Quod ſi Sacerdos præſens ſit, & ex malitia nolit hoc committere Diacono, poterit nihilominus Diaconus, & in hoc fere omnes conveniunt, inquit Lug. *d.* 18. *n.* 27. ideoque in praxi tutum eſſe dicit Dicaſt. *d.* 11. *n.* 91.

471 §. 2. Sacerdotem poſſe extra Miſſam, non tantum pro Viatico, ut in neceſſitate, ſed etiam devotionis cauſa miniſtrare ſibi Communionem, ſi alius Sacerdos & ſcandalum abſit, docent Suar. Vaſq. Fagund. Silv. Homob. Boſſ. Bon. Vivald. Dian. Lugo *a n.* 28. Dicaſt. *a n.* 110. & optime Boſco *ſ.* 12. *concl.* 2. contra Cajet. Armill. Fill. *to.* 2. *n.* 285. Averſ. *q.* 10. *ſ.* 3. Ratio eſt, quia Conc. Nicæn. 1. concedit hoc Diacono, uti notat Dicaſt. *n.* 95. neque ulla lex hoc tempore id prohibet Sacerdoti, & ſicuti Sacerdos ſe communicat die Veneris ſancto, etiam dum non conſecrat nec conſummat Sacrificium præcedentis diei, uti contra Lugo *n.* 29. probabilius docet Dicaſt. *n.* 108. ita poteſt alio die extra cæremonias Miſſæ dare ſibi ipſi Communionem. Putat tamen Fagund. debere accipere e manibus Diaconi, ſi adſit. E contra *Suar.* dicit etiam tum poſſe accipere e ſuis manibus, *Fill.* dicit debere. Omnes probabiliter, inquit Tamb. *de Commun. c.* 6. *n.* 29. ſed *Suar.* probabilius, nam Sacerdos non tenetur committere Diacono, nec perdit jus ſuum propter præſentiam Diaconi; debere tamen accipere ab alio Sacerdote, ſi adeſſet, quia Sacerdos a ſumente diſtinctus, eſt Miniſter ordinarius. Et recte addit *Suar.* non eſſe rem uſitatam, ut quis, ſaltem ex devotione ſeipſum communicet, hinc non debere facile fieri, niſi ubi talis Sacerdos eſſet ſolus, qui ſacrificare non poſſet.

§. 3. Etiam poſſe laicum in articulo mortis accipere vel deferre 472
Ciborium, & ſibi vel alteri miniſtrare Euchariſtiam, docent *Mercerus, Chapeav. Hurt. Lean. Lezan.* & alii, quam ſententiam Suar. Con. Laym. Fill. Regin. Caſtrop. Leſſ. Gran. Arr. Rhod. Dian. Dicaſt. Avverſa *q.* 19. *ſ.* 3. Burgh. *cent.* 3. *caſ.* 96. Gob. *t.* 4. *caſ.* 22. Boſco *concl.* 5. Lohner *in Inſtruct.* 6. *p.* 3. *de Euch. art.* 3. *q.* 5. dicunt eſſe ſatis probabilem, & eorum aliqui addunt tutam. Ratio eſt, quia præceptum humanum Cap. *Pervenit* 29. De Conſecr. *diſt.* 2. vetans a laico deferri Euchariſtiam, non loquitur de hoc caſu extremæ neceſſitatis, in quo præceptum humanum videtur cedere divino de ſumendo Viatico, præſertim cum Euchariſtia poſſit per accidens cauſare primam gratiam, & ſaltem quivis in agone multum indigeat robore ſpirituali per hoc Sacramentum cauſando, ſecundum dicenda *n.* 484. Teſtanturque certæ hiſtoriæ, Euchariſtiam olim ad ædes proprias, vel ad alios infirmos eſſe delatam a laicis, ut in neceſſitate miniſtrarent ſibi vel aliis; quod maxime valet de Diaconis; quos ſub mortali eo tempore ſibi miniſtrare Viaticum, docet Bernal. *n.* 35. idemque fieri deberet a laico, ſaltem tum, ſi alioquin ſine omni Sacramento deberet defungi; De cetero, oppoſita ſententia, quod laicis non liceat ſibi vel aliis miniſtrare, hactenus fuit communior, quam ut veriorem defendunt Sot. Silv. Bon. Henr. Vaſq. Nugn. Sa, Victor. Fagund. Lug. *n.* 24. Bernal. *n.* 37. Pax Jordan. *l.* 3. *tit.* 3. *n.* 22. Dicaſt. *n.* 93. quia eſt contra conſuetudinem & ſenſum communem fidelium, qui putant Euchariſtiæ non ita neceſſariæ ad ſalutem ſemper debere eſſe majorem reverentiam, quam ut a laicis poſſit adminiſtrari. Videri poteſt Mendo *diſſ.* 11. *q.* 2. qui in utramque partem bene diſcurrit, ſed concludit pro ſecunda.

§. 4. Docet Tamb. *de Commun. c.* 4. *n.* 50. eum, qui non 473
eſt proprius Parochus, non peccaturum mortaliter, ſi Communionem Paſchalem ſemel vel iterum daret alienis Parochianis non multis, quia non videtur rationabilis cauſa gravis offenſæ. Et hic pro habenda ſufficiente juriſdictione ſufficeret conſenſus rationabiliter præſumptus, cum Euchariſtia ſemper valide miniſtretur. Navar. Rodriq. Averſa *q.* 10. *ſ.* 4.

Q. 91. *An ſit obligatio miniſtrandi Euchariſtiam peſtiferis?* R. 474
§. 1. De obligatione miniſtrandi Sacramenta, dictum eſt hic a n. 133. Deinde l. 3. p. 1. a nu. 754. dictum eſt generatim Parochum teneri miniſtrare Sacramenta etiam tempore morborum & belli, quod tamen Euchariſtiam attinet, docent Major. Molſeſ. aliique apud Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 174. *& par.* 5. *t.* 3. *R.* 53. nequidem Parochum tempore peſtis teneri miniſtrare Euchariſtiam, quia cum ejus vita requiratur ad alia Sacramenta magis neceſſaria etiam aliis conferenda, non videtur eſſe propter aliquos exponenda tanto periculo in adminiſtratione Sacramenti, utilis quidem, ſed minus neceſſarii. Et idem tenent Lohner *ſup.* & Gob. *n.* 414. E contra Suar. Fag. Tol. Nav. Sot. Henr. Villal. Fill. Silv. Nugn. March. Mancin. Tabien., Sa, Caſtr. Lugo, Buſemb. Averſ. *de Sacram. q.* 64. *ſ.* 7. §. 6. Carden. *in* 1. *criſi d.* 76. *c.* 2. Verjuys *t.* 14. *art.* 8. dicunt Parochum teneri, per ſe loquendo, tum quia infecti habent jus petendi, tum etiam quia Parochus tenetur etiam cum periculo vitæ ſuccurrere ſubdito in gravi neceſſitate ſpirituali conſtituto, ut dictum eſt, l. 2. num. 174. ſed moribundus eſt conſtitutus in gravi neceſſitate ſuſcipiendi Euchariſtiam, licet forte Sacramentum Pœnitentiæ ſuſceperit, nam nihilominus tum maxime infeſtatur a dæmone, egetque viribus ſpiritualibus, quas hoc Sacramentum cauſat, poſſetque ipſi etiam per accidens cauſare primam gratiam. *Dixi* per ſe loquendo: nam fatentur omnes, imprimis ſatis eſſe, ſi Parochus faciat per alium; imo Dicaſt. *d.* 11. *nu.* 123. refert declarationem S. Congreg. qua prohibetur Parochus per ſe miniſtrare infectis, ſi alius ſit, qui miniſtret, ne reliqui Parochiani fugiant converſationem illius, quem ſciunt agere cum peſtiferis. Deinde ſi eſſet circumſtantia, in qua Parocho, qui morbo corriperetur, non poſſet ſubſtitui alius, etiam non deberet miniſtrando aliquibus Euchariſtiam exponere ſe periculo deſtituendi totum populum, eumque relinquendi ſine aliis magis neceſſariis Sacramentis, nam neceſſitas communitatis prævalet neceſſitati privatæ, & inter duo mala minus eſt eligendum.

§. 2. Si ſit periculum infectionis plurium in una domo, 475
non eſt licitum Parocho illic relinquere plures hoſtias, quas peſte inficiendi ſumant in neceſſitate, ſed tenetur ipſe pro neceſſitate deportare, uti ante dictum eſt, Verj. *art.* 20.

§. 3. Putant *Venerus, Mancin. Gavant.* licitum eſſe tempore 476
peſtis medio inſtrumento porrigere Euchariſtiam, & probabile eſſe dicit *Marchant.* quia neceſſitas & jus vitæ conſervandæ excuſat indecentiam, ſed contradicunt Diana Chapeavil. Bon. Averſ. *hic quæſt.* 10. *ſect.* 5. §. *Secundo*, Dicaſt. *num.* 124. Verj. *art.* 9. & alii cum *Buſemb.* dicentes teneri manus in os porrigere: teſtaturque Eſcob. *lib.* 20. *probl.* 98. Concil. Mediol. a Summo Pontifice approbatum ita declaraſſe, & ratio poteſt eſſe, quia non eſt tanta neceſſitas illius Sacramenti, ut miniſtrari debeat ſine ritu ordinario, & cum periculo irreverentiæ.

ARTICULUS II.

Quid requiratur in Miniſtro ad licitam adminiſtrationem Euchariſtiæ?

„ REſp. I. Ut miniſter circa Euchariſtiæ diſtributionem non pec- 477
cet, præter gratiam, etiam reverentiam in eo, tum ratio, tum canones requirunt, itaut præſtet hoc Sacramentum omitti, (cum ejus ſuſceptio ſæpe non ſit neceſſaria ad ſalutem) quam admitti poſitivam irreverentiam. *Unde reſolves*:

„ I. Euchariſtia non eſt deferenda ad infirmum, niſi cum habi-

animæ, recte ex pane, & vino conficitur, quibus vita humana potiſſimum permanet. 3. Quia hoc Sacramentum erat ad utilitatem corporis, & animæ, Corpus Chriſti ſub ſpecie panis eſt pro ſalute corporis, Sanguis Chriſti ſub ſpecie vini pro ſalute animæ, ſecundum illud Levit. 17. *v.* 11. anima carnis in ſanguine eſt. 4. Quia hoc Sacramentum debebat eſſe ſignum, & cauſa unionis fidelium in Eccleſia, hæc aptiſſime ſignificabatur per panem, qui conficitur ex multis granis, & per vinum, quod confluit ex multis uvis. 5. Cum hoc Sacramentum deberet eſſe memoriale paſſionis, & mortis Chriſti, paſſio optime ſignificatur per panem, qui in area, & mola atteri, ac per vinum, quod in torculari calcari, ac premi debet. Similiter mors Chriſti ſignificatur per hoc, quod Corpus, & Sanguis vi verborum quaſi ſeparentur, & corpus loco panis ſignificetur ſine Sanguine, & Sanguis loco vini ſignificetur ſine Corpore. 6. Sic ſuadetur nobis veritas præſentiæ Corporis, & Sanguinis Chriſti, nam cum panem, & vinum in carnem, & ſanguinem humanum vi naturæ quotidie immutari animadvertamus, facilius adduci poſſumus hac ſimilitudine, ut credamus panis, & vini ſubſtantiam in Chriſti Carnem, & Sanguinem ſupernaturaliter converti. Hæ congruentiæ deſumptæ ſunt ex SS. PP. quos refert Rayn. *in Candel. ſ.* 3. *c.* 2. *a n.* 16. ubi etiam oſtendit Euchariſtiam convenientiſſime inſtitutam eſſe ſub modicis ſpeciebus panis, & vini.

Q. 77. *Quandonam materia Euchariſtiæ cenſeri debeat ſubſtantialiter, vel tantum accidentaliter mutata.* R. Colligi debet, partim ex dictis *a n.* 18. & 21. partim ex dicendis in ſeqq. dubiis, & qq.

DUBIUM III.

419 *Qualis debeat eſſe panis in materia Euchariſtia?*

„ Reſp. I. Solus panis triticeus, in conviviis communiter uſitatus, qualis morali hominum judicio tantum cenſetur ille, qui ex farina triticea, & aqua naturali miſtus, & igne toſtus, ſive aſſus, atque in ſua ſpecie incorruptus eſt; quia hic ſolus ſimpliciter dicitur panis, alius vero nonniſi cum addito, v. g. hordaceus. *Unde reſolves*

„ I. Falſum eſt, quod docuit Cajet. Euchariſtiam poſſe conſecrari ex quovis pane, cujuſvis ſpeciei, dummodo ſit aptus ad veſcendum.

„ II. Non eſt apta materia ad validam conſecrationem, 1. Panis ex oryza, avena, millio, piſis, fabis, amygdalis, aliiſque leguminibus, & arborum fructibus, vel etiam ex hordeo confectus, quia hæc omnia communi uſu, & opinione, cenſentur ſpecie diſtingui a tritico, Laym. Bon. Card. Delugo *d.* 4. *ſ.* 1. 2. Maſſa triticea, cruda, vel non cocta per modum panis; ſed frixa, vel elixa, ut ſunt placenta, libum, ſive differant ſpecie, ſive non. 3. Panis ſubactus aquis artificialibus, vel oleo, butyro, lacte, vel ovis, ſaccharo, aliove liquore, qui aqua naturali non ſit miſtus, quia non eſt panis uſualis. Ita Laym. *t.* 5. *tr.* 4. *c.* 9. Cajet. tamen, & quidam Recentiores contrarium docent, quare eſt ſaltem materia dubia. Idem confirmat Miſſale Romanum *t. de def.* & Lugo *n.* 4. Unde qui hoſtias emunt, certi ſint, quod aqua naturali, & non roſacea, confectæ ſint. 4. Similiter hoſtiæ rubræ, quibus ſigillantur litteræ, non ſunt materia valida, vel minimum dubia, quia per admiſtionem cinnabaris notabiliter alterantur, Lug. *ſ.* 1. Quod Ant. Perez apud Dian. *p.* 7. *t.* 12. *R.* 1. limitat, ſi multum cinnabaris ſit miſtum, ſi autem ſit valde parum, cenſet probabile, quod ſit materia valida, illicita tamen. 5. Panis ſubſtantialiter corruptus. 6. Panis ſubactus aqua marina. Fagund. apud Dian. *p.* 9. *tr.* 9. *R.* 58. ubi ipſe contrarium docet, eo quod illa ſit naturalis aqua.

„ III. Panis ex farre, ſive ſpelta, item ex ſiligine, eſt materia dubia, quia alii dicunt, ſolis accidentibus, propter loci ſterilitatem, alii ſpecie diſtingui a tritico, ideoque non licet, ſaltem uti pro Sacramento, quia hoc exponeretur periculo. *V. Auth. cit.*

„ IV. Valida, ſed illicita eſt materia. 1. Si aliquot grana, vel guttæ alterius ſpeciei, cum tritico, & aqua miſceantur, itaut triticum tamen, & aqua plurimum prædominetur, quia ſi major pars non ſit triticum, & aqua, non erit materia valida, de quo monendi ſunt illi, qui hoſtias coquunt, Bon. *d.* 4. *q.* 2. *p.* 1. *n.* 6. Laym. *c.* 2. 2. Panis mucidus, qui ad corruptionem diſponitur. Bon. *p.* 2. *n.* 5.

„ V. Perinde eſt ad valorem Sacramenti, ſive panis ſit azymus, ſive fermentatus, ut definivit Trid. quia uterque eſt uſualis, & proprie dictus panis. Interim in ſuis Eccleſiis Latini in azymo, & Græci in fermentato conficere tenentur ſub præcepto gravi, & culpa mortali, a qua non excuſat neceſſitas, v. g. dandi Viaticum, V. Bon. *p.* 1. *Fill. t.* 4. *c.* 3. *q.* 8. Lug. *l. c.*

„ Reſp. II. Ex præcepto Eccleſiæ, panis conſecrandus debet eſſe figura orbiculari (in Eccleſia latina) & integra. Dixi, *Latina*, quia Græci quadratam adhibent, & in particulis triangularem, ut habet Arcudius. Licere etiam in hoſtia minore, qualis datur laicis (quando alia adhiberi non poteſt, & ſcandalum abſit) celebrare privatim, imo ſi cauſa urget, etiam publice die feſto, docent March. *in Candel. t.* 4. *c.* 5. *q.* 3. Dian. *p.* 5. *t.* 13. *R.* 80. & *p.* 6. *t.* 7. *R.* 17. & Tamb. *de exped. Sacrif. l.* 2. *c.* 8. & Averſ. *ſ.* 12. *quæſt.* 11. eo quod nullum ſit præceptum, neque conſtet de conſuetudine obligante ſub præcepto, quo caſu, elevare adorandam majorem ab alio præconſecratam, licere vult Tamb. *l. c.* contra March. & Dian. *ll. cc.* Non licet autem parvam ſumere, & majorem relinquere (v. g. ad exponendam in hierotheca) niſi ipſe eadem Miſſa iſtam conſecraverit, quia debet communicare de ſuo Sacrificio, Tamb. *l. c.* Quare male facit Parochus, qui renovaturus Euchariſtiam, hoſtiam ab alio conſecratam ipſe ſumit, & a ſe conſecratam reponit in Sacrario, vel hierotheca, Tamb. *l. c.* Lugo *d.* 19. *ſ.* 4.

ADDENDA.

Quæſt. 78. *Quid circa panem, qui conſecratur, ſit præterea notandum?* R. ſeqq. 420

§. 1. Quando Conc. Carthag. relatum, *Cap. in Sacramento, de Conſecr. d.* 2. dicit in Sacrificio offerri de uvis, & frumento, per frumentum intelligit triticum, quod inde colligitur, quia hoc frumento abundat Africa, in qua hoc Concilium habitum eſt, ideoque illi populi nonniſi tritico ad panem utuntur; ſicque triticum abſolute ab iis dicitur frumentum, uti & a Gallis aliiſque populis, & hoc ipſum uſitatum eſſe in Scriptura, oſtendit Dic. *d.* 2. *n.* 11.

§. 2. Probabiliſſimum quidem eſt ſiliginem eſſe reipſa triticum, 421 nam ita docent *S. Th. q.* 74. *a.* 3. *ad* 2. *S. Bonav. Cajet. Sot. Silv. Laym. Tann. Sangall.* aliique plurimi, ducti hac ratione, quia ex tritico in malis terris ſeminato quandoque naſcitur ſiligo, item ex ſiligine in bonis terris ſeminata naſcitur triticum, uti teſtatur Arr. *d.* 30. *n.* 3. Attamen hæc ratio non probat certo, quod ſiligo ſit reipſa triticum, uti recte Platel. *n.* 301. nam etiam ex tritico quandoque naſcitur avena, vel aliud frumentum vile, uti teſtantur Suar. *d.* 44. *ſ.* 2. Dic. *n.* 16. Averſ. *q.* 2. *ſ.* 3. poteſtque res unius ſpeciei propter diverſas diſpoſitiones degenerare in rem alterius ſpeciei etiam melioris, ad eum modum, quo aqua ſæpe degenerat in lapidem, ſtannum in argentum, ſemen, probabiliter non vivens, in plantam, unde licet Haun. *n.* 788. dicat non poſſe prudenter dubitari de eo, quod ſiligo ſit materia ſufficiens, & inde inferat Gob. *in Exp. t.* 3. *n.* 32. non debere Germanum Sacerdotem ducere ſibi religioni, ſi in caſu neceſſitatis cogentis, v. g. ut muniatur infirmus, vel ut die Feſto habeatur Miſſa, conſecret in ſiligine, tamen, non ideo ſententia illa cenſeri debet practice certa, cum multi cum Caſtr. *t.* 21. *p.* 4. *n.* 2. dicant ſiliginem non eſſe materiam validam, & hoc probabilius eſſe dicat Bon. *d.* 4. *q.* 4. *p.* 1. *n.* 2. ex alia autem parte Suar. ſupra, doceat non eſſe tantam neceſſitatem hujus Sacramenti, ut unquam videatur poſſe occurrere cauſa ſufficiens ad illud conficiendum niſi in materia certa. *Nec obſtat* auctoritas adducta, nam *S. Th.* & plerique alii non dicunt certum eſſe, quod ſiligo ſit triticum, imo Arr. *n.* 2. & Haun. *ſupra* fatentur antehac apud antiquos per ſiliginem ſignificatum eſſe optimum triticum, hinc Plin. & Galen. apud Dic. *n.* 15. ſiliginem vocant delicias tritici, & præſtantiſſimum frumentum: unde colligi videtur, quoſdam ſaltem iſtorum auctorum, per ſiliginem intellexiſſe reipſa optimum triticum: quale certum eſt nunc non eſſe illud frumentum, quod vocamus ſiliginem hinc Arr. *nu.* 6. & Amic. *d.* 16. *n.* 8. tantum dicunt opinionem ſuam eſſe probabilem; atque ideo Card. *in* 2. *criſi diſſ.* 2. *n.* 46. recte concludit peccare mortaliter ſi opinio illa deducatur ad praxim, quia ſecundum dicta *a n.* 104. in adminiſtratione Sacramentorum illicitum eſt ſequi opinionem tantum probabilem relicta tutiore.

§. 3. Quamvis Haun. & Gob. dicant ſpeltam eſſe materiam 422 certo validam, & magis aptam, quam ſit ſiligo, idemque ſentiat Arr. *n.* 5. eo quod ſpelta ſit frumentum melius ſiligine, & quoad omnia ſimilius tritico, tamen alii cum S. Th. Caſtr. & Averſ. ſupra dicunt eſſe abſolute ineptam: Platel. autem & Silv. dubiam, hinc illicitum eſt hoſtias ex ſpelta conſecrare, atque idem eſt de ſimilibus frumentis apud Suar. *ſupra*.

§. 4. Triticum mutatum in amydum (quod eſt quaſi flos fa- 423 rinæ, vel quaſi lac e tritico in aqua diu macerato expreſſum) eſt ſubſtantialiter mutatum, uti habent S. Th. ad 4. Suar. *ſupra*, Dian. Lug. Averſ. Dic. *n.* 25. aliique communius contra Palud. Henriq. Bonac. & alios, quibus ex parte favet Bernal *d.* 27. *n.* 17. Ratio eſt, quia licet ex amydo aliquid pinſeretur non haberet rem nec nomen panis uſualis, & ideo dicit Carden. *ſupra* mortaliter peccaturum, qui talem materiam conſecraret.

§. 5. Si tritico admiſceatur, v. g. hordeum in æquali quan- 424 titate, tota materia eſt invalida, quia ſi tunc fiat perfecta miſtio, conſurget panis, qui nec ſit triticeus, nec hordaceus, ſed tertiæ ſpeciei, ſi autem non fiat perfecta miſtio, erit panis, partim triticeus, partim hordaceus, ſed quod inerit triticeum, non poterit conſecrari, quia non poterit demonſtrari præ hordaceo, Bern. n. 19. contra Dicaſt. n. 24. E contra ſi admiſtum ſit parum hordei, hoc modicum cenſebitur abſumi a plurimo, inquit S. Th. *ad* 2. hinc inferunt Gob. *d.* 3. *n.* 42. & alii, ſi ſal per errorem ſit miſtus, poſſe talem hoſtiam licite conſecrari, ſi alia deſit, etiam extra caſum ſpecialis neceſſitatis, & conſentiunt Platel. n. 350. & Dicaſt. *ſupra*, vix enim unquam erit, quin aliquid præter purum triticum ſit immiſtum.

§. 6. In hoc caſu, quo parva quantitas rei alienæ admiſcetur, quæ 425 ſimul efficit panem uſualem, probabile eſt, quod parva illa quantitas materiæ de ſe non aptæ ſeorſim conſecrari, reipſa conſecretur in Corpus Chriſti, ut docent Lug. n. 17. & Bernal. n. 21. quamvis etiam probabiliter contradicant Suar. Amic. G. Hurt. Averſ. *qu.* 2. *ſ.* 3. Ratio priorum eſt, quia reipſa eſt pars panis uſualis: ergo ſicuti in Corpus Chriſti immediate convertuntur partes fermenti, vel ſalis, vel aquei humoris admiſti, quamvis ſecundum ſe ſeorſim non poſſint conſecrari; item furfures, uti habet Lugo *n.* 64. contra Boſco *d.* 4. *ſ.* 2. *n.* 102. ita & partes aliarum rerum aptarum componere panem uſualem; unde non eſt ſimile de partibus arenæ, & lapilli, quæ forte permiſcentur farinæ, nam hæ non cenſentur componere panem uſualem, ut illa priora.

§. 7. Quamvis *Caj.* docet, idque Arr. *d.* 30. *num.* 7. & He- 426 rincx *d.* 2. *num.* 15. probabile eſſe putent, quod panis lacte ſubactus ſit materia idonea conſecrationis, eo quod ſæpe pinſatur talis panis, tamen certo eſt illicita, & probabilius etiam invalida, uti & ſubactus aqua roſacea, ſecundum communem cum Dian. *p.* 9. *t.* 9. *R.* 58. & Tann. *d.* 5. *q.* 2. *num.* 110. contra *Valent. Sa*, & alios, quia non eſt panis uſualis, ſed panis cum addito, dulciarius, vel placenta. Similiter ſi vinum coqueretur cum pane, nec panis, nec vinum eſſet conſecrabile, quia non eſſet ſimpliciter panis aut vinum, ſed aliquod tertium artificiale decoctum, *Diana* ſupra.

§. 8. Ut

427 §. 8. Ut panis ſit uſualis, debet coqui, vel in furno, vel ſupra cineres, vel inter ferri calidi laminas, vel ſaltem in vaſe fictili, ut docent Auctores communiſſime cum Tann. *nu.* 109. Unde ſi in aqua coqueretur, aut ad ſolem exſiccaretur, aut frigeretur in oleo, non valeret pro conſecratione, Amic. *d.* 16. *n.* 11. Averſ. *q.* 2. *ſ.* 3. Bern. *q.* 27. *num.* 13. Ratio utriuſque partis eſt, quia alioqui non eſt vere, & ſimpliciter panis, qualis in uſu eſt, & qualem Chriſtus creditur adhibuiſſe: moraliter autem non eſt alius, ſive hoc, ſive illo ex prioribus modis coquatur. Quod ſi panis ſemel coctus manu humectetur, & quaſi reducatur in maſſam, manet materia conſecrabilis, quia illa humectatio non tollit rationem panis, quam accepit per coctionem, nec panis reducitur in puram maſſam, Vaſq. Arr. *n.* 8. Averſ. ſupra, Bern. *n.* 15. Addit cum aliis Lugo *d.* 4. *n.* 5. ſi e pane inter digitos compreſſo excludatur vinum cum quo panis faciebat offam, hunc panem reddi conſecrabilem, quamvis in hoc repugnent Trull. & Fagund. apud *Dian.* ſupra: imo videtur probabilius cum Amic. *n.* 36. panem vino imbibitum eſſe materiam aptam, quia eſt vere panis, & habet rationem cibi.

428 §. 9. Quando 1. *ad Corinth.* 5. *v.* 6. & ad Galat. 5. *v.* 9. dicitur, quod modicum fermentum totam maſſam corrumpat, ſenſus eſt, quod pervadat, & alteret, ſed non ideo ita corrumpit, ut tollat rationem panis uſualis: recte tamen notant S. Th. *a.* 4. *ad* 4. & Dicaſt. *a n.* 46. ſi fermentum nimis diu inhæreat farinæ, poſſe induci tantam corruptionem, ut non maneat aptitudo ad panem uſualem, unde per panem fermentatum, qui dicitur valide conſecrari, intelligimus illum, in quo fermentum eo uſque tantum relinquitur agere, ut elevet quidem farinam, attamen relinquat naturam panis uſualis.

429 §. 10. Quamvis panis azymus apud nos non ſit in uſu, tamen adhuc eſt panis uſualis, quia fit, ut communiter fiunt panes, ſubigendo farinam aqua naturali, & coquendo per ignem, eratque in uſu, certis ſaltem diebus, tempore Chriſti: quod autem nunc imponatur fermentum, eſt, quia ſic fit ſapidior, magis conducit valetudini, diutius ſervatur.

430 § 11. Sacerdos Græcus, non tantum in Græcia, ſed etiam in templo Græcorum apud Latinos ſtabiliter conſtituto celebrans, tenetur ſub mortali conſecrare in fermentato: E contra Latinus, non tantum in Latio, ſed etiam in templo latino apud Græcos conſtituto tenetur in azymo, hoc ipſo enim, quod eis ibi permittatur templum, habent ſe, ſicuti ſi eſſent in ſua patria, Dian. *p.* 10. *t.* 16. *R.* 40. Dic. *d.* 2. *dub.* 4. qui addunt conſequenter, Latinum non poſſe Romæ in templo Græcorum conſecrare in fermentato, nec Græcum in templo Latinorum in azymo: ſi autem Græcus aut Latinus ibi domicilium fixerit, ubi non eſt templum ſui ritus, tenetur ſe accommodare huic alteri ritui, quia cenſetur ad hunc jam eſſe translatus, Suar. Con. Dicaſt. Tamb. *de commun. c.* 2. §. 9. *n.* 7. E contra ſi alicubi ſit peregrinus, ubi non eſt templum ſui ritus, poteſt celebrare in utroque pane, quia peregrinus poteſt ſe accomodare legibus loci, in quo eſt, etiamſi repugnent legibus loci, in quo habet domicilium. Nav. Sanch. Con. *q.* 74. *n.* 100. contra Vaſq. & Averſ. *q.* 2. *ſ.* 4. qui putat quemque ubivis teneri ſervare ritum ſuæ Eccleſiæ; quod conſilii eſt, quamvis per notabile etiam tempus ibi moretur, dummodo hic non fixerit domicilium. Con. Tamb. *n.* 9.

431 §. 12. Probabilius eſt, quod non liceat Sacerdoti latino conſecrare in fermentato, etiam pro neceſſitate Viatici, quia licet præceptum Viatici ſit divinum, & præceptum non utendi fermentato ſit humanum, tamen prius præceptum eſt affirmativum, quod non obligat, niſi quando commode fieri poteſt, & in debitis circumſtantiis, neque Euchariſtia eſt ita neceſſaria, ut ideo præceptum tam convenientis ritus negligi debeat, Sot. Suar. Henriq. Fill. Laym. Dicaſt. Dian. ſupra, Caſtr. *hic p.* 4. *n.* 5. præter citatos a *Buſembaum*, contra Majorem, cujus ſententiam Tann. & Gob. *t.* 3. *n.* 42. dicunt ſe non audere damnare, ſecluſo ſcandalo, & perturbatione: notant tamen priores Auctores, facilius concedendum Græco, ut in tali neceſſitate conſecret in azymo. Addit Diana ſupra, ad evitandam mortem licitum fore etiam Latino conſecrare in fermentato, præcepta enim humana non obligant cum diſpendio vitæ.

432 §. 13. Secluſo ſcandalo eſt tantum veniale ſine rationabili cauſa conſecrare hoſtiam fractam, vel non integram, vel maculatam, niſi fractura vel macula eſſet enormis. Quarti *in Rubr. Miſſ. p.* 3. *d.* 10. *n.* 19. *dub.* 1. Paſqualig. *de Sacrif. q.* 220. Si tamen poſt oblationem deprehendat fracturam, aut ipſemet frangat, licite eam conſecrabit. Quod ſi timeat ſcandalum, petat aliam hoſtiam, & priorem poſt ablutionem, vel purificationem ſumat, aut etiam reſervet, ut poſt Miſſam, a quocumque reverenter abſumatur, Gob. *n.* 832.

433 §. 14. Con. *q.* 74. *n.* 89. docet cum aliis, quod inſurgente neceſſitate, v. g. dandi Viatici, hoſtia aliquantum corrupta conſecrari poſſit: ſed alii melius negant, quia præceptum Viatici non obligat, niſi quando Euchariſtia decenter, ac reverenter conſecrari, ac ſumi poteſt.

DUBIUM IV.

434 *Quale vinum ſit materia Euchariſtiæ.*

„ Reſp. I. Solum vinum vitis, ut docet fides, & definitum eſt *in Florent. Unde reſolves*

„ I. Non eſt materia apta ad validam conſecrationem, 1. Sicera, & quicumque liquor ex moris, malogranatis &c. ſive dicatur vinum, ſive non. 2. Agreſta, ſive omphacium id eſt, ſuccus de uvis immaturis, expreſſus, quia non eſt vinum, ſed in via ad vinum, cujus naturam nondum induit, habetque ſe, ſicut maſſa cruda reſpectu panis. Laym. *l.* 5. *tr.* 4. *c.* 2. *n.* 5. & 6. Succum tamen ex uvis paſſis expreſſum conſecrabilem eſſe putat Amicus apud Dian. *p.* 7. *l.* 12. *R.* 8. eo quod verum ſit vinum. 3. Acetum, quia eſt vinum ſubſtantialiter corruptum. *Ibid.* Quod ſi poſt ſumptionem (imo etiam ante eam, poſt conſecrationem calicis) dubium incidat, fueritne acetum, an vinum. eſſe præſumendum, quod fuerit vinum, docet Tamb. *l.* 2. *de exped. ſacrific. c.* 8. 4. Uvæ ſeu vinum intra uvas contentum, vel imbibitum in offa panis; tum quia non tam eſt potus, quam cibus; tum quia ſuccus ille non dicitur proprie vinum, donec ſit expreſſus; tum quia in eo ſtatu non ſatis ad ſenſum demonſtratur per formam, Lugo *d.* 4. *n.* 11. & 12. Laym. &c. 5. Sapa, ſeu defrutum, ideſt, mulſum, ad dimidiam, ſeu tertiam partem decoctum: quia non eſt amplius vinum, nec potus, ſed cibus, Bonac. *l. c.* 6. Lora, ideſt, aqua (1) expreſſis acinis ſuperfuſa, Fill. *t.* 4. *c.* 3. Lugo *n.* 9.

„ II. Valida quidem conſecratio, ſed illicita eſt. 1. In muſto, quia non eſt vinum ſimpliciter, ſed impurum, habens admiſtas fæces non conſecrabiles; ideoque obſtat præceptum Eccleſiæ, obligans ſecundum Suar. ſub mortali, ſaltem extra neceſſitatem, qualis eſſet defectus vini veteris; & ſecundum quoſdam, etiam devotio populi: quo modo multi excuſant contra Suar. quod in quibuſdam locis primitiæ uvarum in calice exprimantur. V. Bonac. *l. c.* 2. In vino, liquoribus aliis, vel aromatibus ita modice permiſto, ut naturam vini retineat. Si vero permiſtio ſit immodica, erit materia dubia. 3. In vino aceſcente, quia adhuc eſt vinum, ſicuti panis mucidus eſt panis. 4. Probabilius eſt etiam in vino congelato (etſi a quibuſdam propter negantium auctoritatem, dicatur eſſe materia dubia) tum quia adhuc retinet ſubſtantiam, & denominationem vini, eſtque natura ſua potabile: tum quia Chriſtus ſub eo ante conſecrato manet, Lugo *l. c.*

„ *Nec refert* 1. quod aqua congelata non ſit materia Baptiſmi, *quia* hic eſſentialiter conſiſtit in ablutione, Euchariſtia non vero non in ſumptione. *Nec refert* 2. quod non ſit proxime potabile, *quia* eſt per accidens; & facile tolli poteſt; eſtque par ratio in pane indurato. Non eſt autem idem in liquore nondum ex uvis expreſſo; quia cum non ſit vinum, ſimpliciter & per ſe, natura ſua non eſt potabilis, ſed comeſtibilis, quod vino congelato non convenit, alioqui enim jejunium frangeret. Bonac. *l. c. p.* 2. *n.* 10.

„ Peccat tamen, qui in congelato conſecrat, ideoque ſi hieme congelavit calix, calore manuum aut halitus, aliove modo ſolvendus eſt. Fill. *c.* 3. Laym. *c.* 2.

„ III. Valida, & licita eſt conſecratio in vino, ſive albo, ſive rubro, etſi etiam ſpecie phyſica differant, cum utrumque habeatur, & ſit ſimpliciter vinum de vite, Bon. *n.* 2. Lugo *d.* 4.

„ Reſp. II. Vino conſecrando debet, non ex neceſſitate Sacramenti, ſed gravis præcepti, ſub mortali obligantis, ſecundum Lug. *d.* 15. *n.* 22. miſceri aqua. Idque cæremonialiter, & in ordine ad Sacrificium, eſt certum, ut conſtat ex Trid. *ſeſſ.* 22. *c.* 7. & 9. an autem aqua iſta immediate convertatur in Sanguinem, necne diſputant Schol. V. Con. vel *Præp.* hic, Lugo *d.* 4. *ſ.* 3. *Unde reſolves*

„ I. Si miſtio hæc omittatur, valida tamen eſt conſecratio, etſi illicita mortaliter. *Ita omnes commun.*

„ II. Miſcenda eſt aqua naturalis, eaque modiciſſima, ut habet *Florent.* una ſcilicet, vel altera gutta; ita tamen, ut ſit ſenſibilis, & ſaltem non excedat tertiam partem vini, alioqui reddet materiam dubiam. Bon. *q.* 4. *n.* 4. ex S. Th. Con. &c. Qui autem miſceret roſaceam, vel aliam artificialem, etſi in neceſſitate, etſi valide conſecraret, peccaret tamen mortaliter. D. Th. Mol. Dian. *p.* 6. *t.* 7. *R.* 18. quia ageret contra præceptum, & conſuetudinem Eccleſiæ in re gravi. Quam ob cauſam etiam mortale cenſet Fagund. *p.* 2. *l.* 2. *c.* 4. &c. miſcere calidam: quod tamen aliis quibusdam nimis durum videtur apud Dian. *l. c.* ubi addit ipſe, ſi in frigidiſſima regione conſuetudo id habet, ne forte vinum congelaſcat, poſſe ſine ullo peccato fieri.

„ III. Miſtio illa facienda eſt, non in dolio, vel ampulla aliove vaſe, ſed in ipſo calice; neque domi, ſed in ipſo Sacro, ut fit communiter, vel ante offertorium, vel certe immediate ante Sacrum, ut fit apud quoſdam. Idque vel ab ipſo Sacerdote, ut in Miſſa privata; vel a Subdiacono, ut in ſolemni; neque enim ſufficit, ſi caupo illud diluerit. Bonac. *loc. cit.*

„ IV. Si miſtio hæc ſit omiſſa, idque notetur ante conſecrationem calicis, adhuc facienda eſt; ſecus, ſi poſt. Bonac. *n.* 5.

„ V. Præceptum hoc miſtionis non extenditur ad illam, quæ fit poſt communionem, ad ablutionem oris, & digitorum. V. de his Miſſ. Rom. Item Bon. *d.* 4. *q.* 2. *p.* 4. Laym. *l.* 5. *tr.* 4. *c.* 4.

* (1) *Idem pluribus confirmat Emin. Lamb.* T. 4. Bon. Edict. p. 112. & ſeqq.

ADDENDA.

Quæſt. 79. *Quid circa vinum, quod conſecratur, ſit præterea notandum?* R. ſeqq. 435

§. 1. Per vinum de vite intelligitur tale, quale in vite creſcit, quodque naturaliter haberi non poteſt, niſi ex vite vel ſaltem ex activitate vini de vite, uti *n.* 474. dicetur. Et videtur ſatis certum, quamvis videatur contradicere Bernal. *d.* 28. *n.* 17. De cetero non eſt abſolute neceſſarium, ut in vite creverit, nam eſſet materia valida, quamvis ex aqua miraculoſe factum eſſet, uti & panis, ſi per miraculum fieret ex lapide, Arr. *l.* 7. *n.* 5. Dicaſt. *d.* 2. *n.* 76. Itaque tantum excluduntur alii liquores, qui non ſunt ſimpliciter tale vinum, quale eſt illud de vite.

§. 2. Si vinum imbutum in pane erumperet ſupra panem, 436 aut ſi uva matura pungeret, itaut erumperetur ſuccus quaſi in bullas, probabilius eſt cum Suar. & Haun. fore materiam conſecrabilem: Arr. tamen *ſupra*, & Dicaſt. *a n.* 89. putant oppoſitum eſſe probabile. Ratio noſtra eſt, quia hoc, quod erumperet, deſineret eſſe pars talis panis intincti vel uvæ, & eſſet demonſtrabile, ſicuti, ſi videam ſanguinem erumpere e vulnere vere dico, hic eſt ſanguis Petri.

Q. 80. *Quid notandum ſit circa aquam vino admiſcendam?* Reſp. ſeqq. 437

§. 1. Piæ-